

Poština plačana v gotovini.

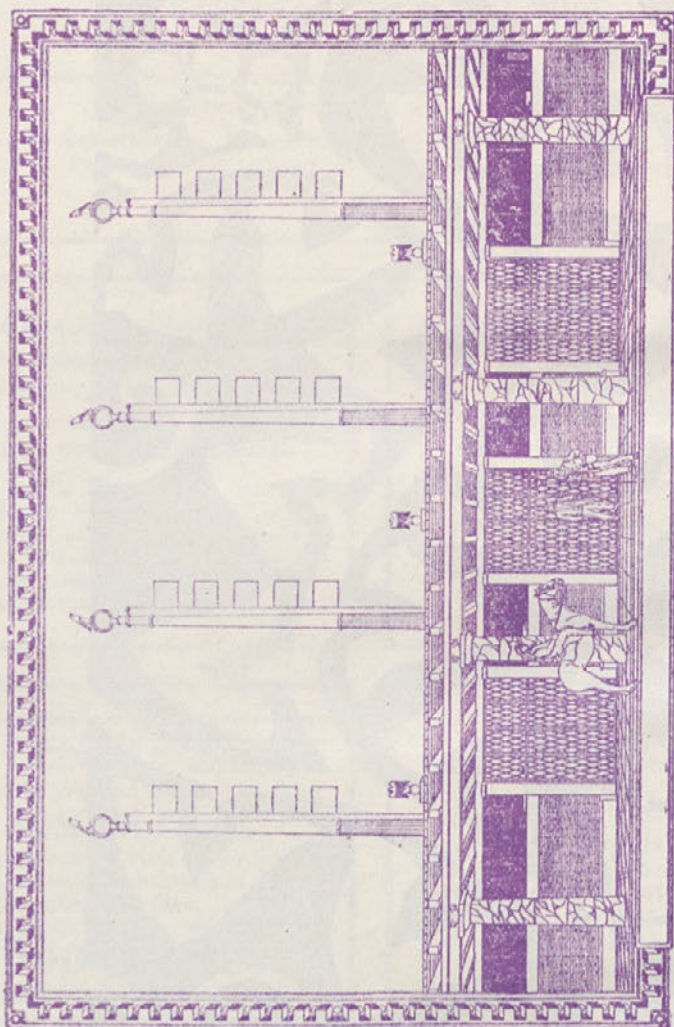

MLADOST

1928

Št. 12

PORTAL ORLOVSKEGA STADIONA

MLADOST glasilo Orlovske Podveze v Ljubljani, izbaja 17. v me-
 secu. Urejuje dr. Gregor Žerjav, Ljubljana, Vodnikov
 trg 4. List izdaja konzorcij „Mladosti“ (dr. Joža Basaj, Ljubljana, Dunajska cesta 88).
 Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani (K. Čeč). — Upravništvo v Ljubljani, Ljudski
 dom (pisarna Društvene nabavne zadruge). — Uredništvo je v Ljubljani, Ljudski dom
 (Orl. Podveza). — Naroča se: Upravništvo „Mladosti“, Ljubljana, Ljudski dom. —
 Naročnina: Za redne člane in starešine brezplačno, za vse druge Din 30— letno;
 posamezna številka Din 250. Za naročnike izven Jugoslavije po dogovoru.

38.505

III. M. b.

Blauholz

XII. 1928.

preparation

LETNIK XXI

DECEMBER 1928

ŠTEVILKA 12

Dr. Gregor Zerjav:

Polnoletna.

Kakšna čustva navdajajo fanta, ko postane polnoleten; kakšni spomini se mu vzbujajo v tem važnem mejniku življenja, ko vidi pred seboj na pestri sliki najlepša, pa tudi najburnejša leta svoja. Kakšni načrti za bodočnost dozorevajo v njegovi duši: vzgojil si je duha in telo za resno delo v bodoči resni dobi svojega življenja, da bo s svojo duševno izobrazbo pomagal narod kulturno dvigniti in mu preskrbeti lepšo in srečnejšo bodočnost, pa bo tudi s svojim zdravim telesom delal za svojo družino in narod, mu branil in lajšal življenje.

Polnoleten je ... Dozorel je v moža ...

Z današnjo številko je naša »Mladost« postala polnoletna.

Kakšna čustva in spomini se morajo vzbujati v sreih vseh požrtvovalnih sodelavcev, ki so »Mladosti« stali ob strani ob njenem rojstvu, jo negovali, izpopolnjevali, jo skrbno čuvali v težkih dneh svetovne vojne, da je srečno in zmagovito prehodila svojo najburnejšo dobo.

Kakšni spomini, bratje, se morajo vzbujati v Vaših dušah, ko vidite v polnih enoindvajsetih letnikih naslikano svoje življenje od skromnih začetkov posameznih odsekov do zmagoslavnega letošnjega pohoda na Stadion.

Zvesta spremljevalka je bila Vašemu orlovskemu življenju ...

Kažipot Vam je bila v življenje ...

Učila Vas je, kako si ohranite življenje tako, kakor Vam ga je dal Stvarnik, kako si namreč v zdravem telesu ohranite zdravo dušo, da morete uspešno delati za svojo in svojega naroda časno in večno srečo.

Medsebojna vez ljubezni Vam je bila, po kateri ste se, če še tako oddaljeni, spoznavali, vzpodbujali, bodrili in skupno hrepeneli po čim večjem napredku.

In za bodočnost?

Naše čestitke, bratje, ob tem pomenljivem trenutku naj bodo: »Mladost« naj živi, naj procveta in se širi, da postane glasilo vseh poštenih slovenskih fantov! Bog živi!

Vsem bratom Orlom za božič in novo leto.

Bratje, Bog naj nas vse napolni z mirom, ki ga je prineslo bellehemsko Dete v sveti noči na našo zemljo. In mi, bratje, nosimo ta mir po slovenski zemlji med vse, da bodo tudi nam veljale besede: Blagor miroljubnim, zakaj ti bodo otroci božji.

Bratje, naj nam Bog da od moči, ki je bila v bellehemskega Detetu, da bomo v novem letu delali za vero in moč slovenskega naroda. In ker bo končno naša mladost ugasnila, poiščimo narodu v svojih mlajših in najmlajših bratih krepkih Mladcev in pogumnih Orličev. Storimo to, bratje, in to naj bo načrt dela v novem letu.

Brez Boga pa, bratje, ničesar ne delajmo, ker zastoj bo naše delo brez Njega.

Br. Janez:

Zgodba treh src.

XIII.

Solza mi sili v oko, ko pišem to zadnjo stran povesti. Saj so to zadnji dogodki iz življenja našega nesrečnega, mladega prijatelja.

Tisto noč pred Marijinim praznikom je imel Ciril zagonetne sanje. Bil je mornar in se je z ladjo vračal iz daljnih krajev. Dobro je s krova razločil, kako ga na bregu morja pričakuje Olga. Oči je zaslonila z roko, da bi videla, se li vrača ljubljani. Kajpada, mornarjeva žena ve, kaj je hrepenenje! Hip nato se je slika spremenila in na morski obali, na prijetni klopici je sedela Olga in ob njeni strani mlad mož. Ciril je gledal in napenjal oči, a le toliko je razločil, da to ni on. Vznevoljen je planil naprej — in se tisti hip prebudil v zorno jutro.

»Hvala Bogu, da je življenje nekaj drugega kot sanje,« je zadovoljno ugotavljal Ciril in se hitel oblačiti. Mudilo se mu je v cerkev. Kar je pred dnevi sklenil, je hotel tudi izvršiti. Ta dan stopi z novim korakom v svet...

Bilo je eno najlepših juter, kar jih je fant videl v življenju. S polnimi prsi je užival topli vzduh spočite zemlje, v katerega se je mešal vonj zrelih sadežev in prve, nastopajoče jeseni. Nad griči je še dremala rdeča zarja, ko je stopil v cerkev.

Ves prenovljen in zopet enkrat resnično vesel, se je vračal domov. »Pa ga res ni veselja nad veseljem, ki ga daje dušni mir,« je vesel pomislil. »Sedaj postanem drugi, in vse prejšnje bo minilo...«

In še to je pomislil: Ali ga je videla Olga? — Kako ga ne bi, ko pa se je skoraj izzivalno vil po cerkvi gor do obhajilne mize. — Sedaj bo mogel stopiti pred njo, dasi ga je skrbelo, če ne bo morda dobiti težje pri njej odveze, kot zjutraj pri spovedi...

Kaj pa Dora? — Misel na bolno rožo doli ob reki mu je bila naravnost zoprna. Sedaj je stoprav razmislil, v kako pustolovščino se je spustil. Čudil se je samemu sebi, da se je mogel tako tja vreči.

In ta Cifra šele! Kako se je mogel pajdašiti s tem potepuhom in tatom! Ker Ciril je bil res docela prepričan, da je edino urar z neznanim pomagačem poskušal vlom pri Mihaču! Vse, čas in okoliščine so se do pičice ujemale. Celo tega se je spominjal, kako neznanško je smrdel nekdo od onih dveh po sajah.

Z eno besedo bi ga spravil pod ključ, a ko je pomislil, po kakšnem potu ju je srečal, je moral sam zardeti sramu. Kako bi bil vesel, ko bi se nikdar ne spoznal s tem dekletom. Ali, da bi bilo vsaj že vse daleč kje v preteklosti in ne še tako sveže...

Naravnost ogorčilo ga je pismo, ki ga je čakalo. Torej se ga tako rekoč že lasti! — Takoj ga je obšla zdrava misel, da bo najboljši odgovor — neodgovor! Z odločnim mahljajem presekati vse vezi naenkrat, pa bolelo ali ne bolelo. — A potem je ta odločen sklep spodrinjala druga, usodna misel: Vsaj besedo ji privošči za slovo! Le še nočoj gre dol, da ji čisto mirno pove, da ga poslej ne bo več in da naj ga tudi ona pusti v miru.

Tako je mehkužno čustvoval in se odločil za nepravo pot. — Čutil se je dovolj močnega, da baš ta dan prekine z Doro. Hoče se odzvati njenemu vabilu, a v drugačnem smislu kot misli ona...

Razsoden preudarek bi mu sicer velel drugo pot. Ali ne bi mogel storiti istega pismeno? Toda Ciril je bil v vsem vedno nagel in nepremišljen. Mesto, da bi se pustil voditi od pameti, se je dal vladati od srca. Tako ga je njegova nesrečna usoda gnala tisti večer dol v grapo, poslednjič, kakor je zatrjeval samemu sebi.

Noč je bila temna, a zelo lepa in nebo posuto z milijoni zvezd. Lenobno in zategnjeno je šumela voda »Na Klečeh«. V takih nočeh drse utopljenici preko kamnitega jezua. V takih nočeh zlokobne povodkinje v lokvah in mra-kobnih kotanjah preže na žrtve... V takih nočeh se utrinja veliko zvezd...

Ciril ni imel navade, da bi trkal na vrata in hodil po škripajočih in gugajočih stopnicah, ampak si je izbral prav posebno, izvirno pot. Ogromno leseno vodno kolo na zadnji strani mlina mu je služilo za lestvo! — Po širokih lopaticah je stopal kakor po klinih in se mogel povzpeti prav do dekličinega okna. Zasidran vrh kolesa se je lahko pomenkoval z Doro, ne da bi njena teta zato vselej vedela. — Na kako nevarnost fant ni nikdar pomislil. Saj so bile rake trdno zaprte, ker že več let ni mlin tekal, kolo je bilo v mlinu še posebej zataknjeno.

Isto pot je ubral tudi to noč, tem rajši, ker je bila noč topla in mirna. Dora ga je pričakovala.

»Oj moj povodni mož,« ga je veselo pozdravljala, »prihajaš, kakor da si vstal naravnost iz valov!« A takoj po prvih besedah je spoznala, da je fant nekam posebno slovesno razpoložen, da skoraj v zadregi išče za izrazi. Tedaj se je čuden nemir polastil tudi nje in iz globine duše je splavalo na površje plaho upanje: morda ji to lepo noč razodene ljubezen in jo celo zasnuje... Veliko res da ni mogla verjeti. Vedela je, da se bodo za takega fanta, kot je Ciril, poganjala vse drugačna dekleta. — A čutila je tudi, da ima Ciril močno nagnjenje do nje, in ona ni opustila ničesar, kar je moglo netiti v njem strastni plamen. — Da, ko bi postala njegova žena, — potem bi bilo življenje res vredno živeti. Izključeno, tako čisto izključeno ni...

Čim bolj je Ciril okleval, tem bolj je plamtela iskrica upanja.

Ta trenutek, ko sta se tako različna boja vršila v mladih dušah, ko je Ciril iskal za izrazom, kako ji povedati, da končava z njo, in je Dora upapolno pričakovala, da se ji razodene, — ta hip je temna senca hušknila po ozki brvi proti rakam in krepak človek je z enim samim močnim sunkom izdrl zatvornico. Močan tok sproščene vode je urno planil po izsušenem koritu in se peneče zagnal v kolo. Orjak se je najprej stresel in vzdihnil, kakor bi ga prebudil iz dolgega spanja, takoj nato pa je v tečajih zaječalo in črnooka, temna pošast je plahutnila v noč. V mlinu so votlo udarile stope, kot bi zabijal rakev. Rezek, presunljiv ženski krik je presekal ropot in planil v gluho noč. Takoj nato je nekaj težko padlo in vsekalo ob kamniti podzidek.

Začulo se je rahlo ječanje. A le nekaj hipov, ker peneča voda je zadušila tudi te otožne glasove. Ista temna postava je zopet stopila k zatvornicam in voda je nehala šumeti. Veliko črno kolo je obstalo, nič ni motilo globokega pokoja, le voda doli »Na Klečeh« je šumela svojo zagonetno uspavanko.

Takoj drugi dan so našli Cirila spodaj pod jezom. Zagledal ga je pastirček, ki je ob vodnem grmovju stikal za prvimi lešniki.

Kako je bil lep — še mrtev! Globoko notri v zelenem tolmunu, na belem pesku mu je postlala smrt. Glava je počivala na iztegnjeni desnici, kakor da sniva. Preko čela mu je šla dolga, zevajoča rana, obrobljena s strašno modrino. Dolgi, lepi lasje so se nalahno pozibavali v vodnem ritmu. A na zaprtih očeh in bledih licih je ležala smrt, nič kot smrt... Že so prihajale ribe, se ga z mrzlimi gobci dotikale in nato preplašeno izbegavale, a se zopet povračale; grd črn vodni polž se je udomačil v njegovi levi roki...

Dol k jezu so prihajali gledat utopljenca njegova mati in oče, o katerih smo vedeli, da poslej ne bosta imela nobenega veselega dne več v življenju. Dol je prihitela Olga in plakala, plakala tako, da bi morala poklicati nesrečnega fanta v življenje, ko bi solze odpirale grobove. K zločestemu tolmunu smo hiteli tudi mi, vsi njegovi prijatelji, ki smo šele tedaj čutili, da smo v srcih imeli radi Cirila. Vsem pa nam je bilo v veliko tolažbo upanje, da je nesrečni fant našel pri Bogu milostni sprejem. Saj smo ga videli prejšnji dan, da je z drugimi vred užil Kruh življenja! In nekaj toplega, hvaležnega je vstajalo v duši. To mu je ostalo od orlovstva... In tudi samo to je veliko...

Tudi konec mora imeti svoj konec. Preiskava ne bi seveda dognala ničesar, ako ne bi krivcev izdala Dora. Hotela se je maščevati za ubitega fanta, ki ga je res ljubila. Obenem se je znebila mrzkega dimnikarja. Tako so pravi zločinci prišli v roke pravice. Preiskava je dognala vse one podrobnosti, ki smo jih omenili tekom povesti.

Pred nekaj tedni smo praznovali poroko, ki bo vsekakor zanimala bralce naše povesti. Tilen in Olga sta se vzela. Olgin stric je imel prav. Veliko spoštovanje, ki ga je vedno gojila do značajnega fanta, je polagoma postajalo podlaga udani ljubezni, zlasti, ko ji tudi fant ni prikrival svojega nagnjenja. Nagnjenje, ki ga je čutila do Cirila, je gotovo bilo iskreno, in resnično ga je rada imela. A vse je bilo bolj zasidrano v čustvu. Bile so prve sanje prebujajoče se dekliske duše!

Zato pa je Tilen neizmerno srečen. Široko koraka po ozarah, orje in seje in spravlja domov, saj ve, da gre povsod za njim skrbno oko ljubeče ženice. Olga ima še drugo delo. Prevezla je oskrbo Cirilovega groba. Vedno je ves v rožah in cvetju — in Tilen ni nič ljubosumen. Še sam ji pomaga. Večkrat zmolita skupaj očenaš na njegovem grobu in mnogokrat se spominjata svojega prijatelja, ki je na tako tragičen način poplašal mladostne zablode. — Misel nanj ju bo čuvala, da bosta kot doslej, tudi poslej hodila ravna pota, na katerih edino počiva božji blagoslov.

Konec.

Brat! Ce še nimaš, za božične praznike si pa za gotovo oskrbi orlovski molitvenik: Besede življenja! V novo leto naj ne stopi noben Orel in noben Mladec brez svojega molitvenika.

Budnica.

*Kaj bomo tožili bridke bolesi,
kaj bi jokali za zarjo neznano,
v nas polje kri izdanih prodancev,
rodu brez Besede in Solna.*

*O v naših poljih je bridka modrost
v tesno zemljo zakopana:
naroda vsega mladost,
Beseda njegova izdana.*

*Rastemo, rastemo kakor požar
pod nebo
iz svežih sokov bridke zemlje:
saj kdor je čolnar
in plava v imenu Boga,
ve za vsa pota zvezda
in preko njih
kakor čez polje nedeljsko vesla
skozi noč in vihar — — —*

Ton Vin, Ljubljana-Sv. Peter:

Zavarujmo si življenje!

Samostojnost, neodvisnost —, kako bi mladec teh lepih ciljev vesel ne bil!
Delo, varčevanje —, kako bi ne stopil z močjo na pot, ki mu je s tem dana! Delo in varčevanja čut!

Zdrav mladec dobro razume, da bo delo prvi korak, ki ga bo hotelo njegovo telo, polno sil in moči. Ves nemiren je, če se v delu izživeti ne more; poguma ne izgubi, če zadene na težka vprašanja, ko hoče usmerjati in voditi svojo živo mladost; v dolžnost mu je, da svojo delavnost ogradi, ker bi rad, da bi vzdržala vse dni, da bi ne krenila s poti.

Težko je vprašanje: kako varčevati! Če se umikamo: saj bomo skrbni in varčni, potem, potem! Samo začeti si ne upamo. Za pot ne vemo? Zares: vse je odvisno od tega, kako bomo usmerili in vodili svojo delavnost; pa da nam bo delo dajalo življenja za danes in za jutri!

Varčevanje za mladca, ki šele živeti začena, se uveljavlja najbolje v nalaganju denarja v hranilnico, v zrelejših letih pa v življenjsko zavarovalnico. Ker mislim danes na zavarovalnico, bom hranilnico samo mimogrede omenil.

Tole velja: skrb za bodočnost je človeku dolžnost. V kakšni meri to svojo dolžnost razume, kako varčuje in gospodari — po tem se presoja njegova zrelost in moč. Položaj denarnih zavodov v narodu je zanesljivo merilo varčevanja, posebno pri naših slovenskih denarnih zadrugah. Namreč: zadruga ne vzdržuje kak bogataš ali kapitalist; tam so hranjeni žulji cele družbe, delovnih množic. Slovenci imamo zadrugne hranilnice vzorno izpeljane. Naj že nosijo ime hranilnic, posojilnic ali bank — saj postaja poslovanje ene in druge v vsem enako.

Kako je s hranilnico?

Kdo bi je ne poznal, po naših vaseh in mestih? Vse jim zaupamo, saj so slovensko-poštena njihova vodstva. Že iz prvih let jo poznamo: v hranilnico je nosil naš oče za nas prihranke, ob godovanjih, za obleko in šolo; naši botri so v hranilnik vrgli svoja darila.

Namen hranilnice je, navajati ljudi na varčevanje; zato sprejema denarne vloge, jih hrani in obrestuje. Namen hranilca, ki denar vlaga? Denar, ki leži

doma neraben, je mrtev; naložen v hranilnici, je dobro porabljen. Tam se nabira iz malih zneskov, se množi in je opora v boleznih, v starosti, v onemoglosti. Vloge so lahko različno visoke in se morejo vsak čas dvigniti. Danes so redki, ki bi si od svojih dohodkov mogli pritrpati večje zneske; varčevanje z nizkimi vlogami sicer počasi napreduje, vendar tudi te sčasoma dosežejo lepe denarje.

Toda: pri vlogah v hranilnico je težko premagati dvoje; vsaka vloga je namreč prostovoljna; vedno lahko prenehaš ali denar dvigneš. Nisi vezan ne na višino, niti na čas. Z drugo besedo: če mladec sam s seboj nisi v pravem redu, boš težko vztrajal. Vsaka malenkost te utegne zmotiti, da izdaš zanjo denar, namesto, da bi ga vložil v hranilnico. Je že tako, da rabimo tudi v varčevanju nekak red, da si stavimo določen cilj in da skušamo vzdržati za vsako ceno.

Mladinska društva imajo v svojih dolžnostih tudi varčevanje; poleg redne članarine plačuje vsak član določene denarje v lasten hranilnik, ki je shranjen pri društvu, ozir. v kaki hranilnici. To je poskus, vzgojiti v članih čut varčnosti.

Način varčevanja, kjer so denarne vloge redne in vnaprej časovno določene, je življensko zavarovanje. Vloga, ki ni v redu plačana, ima za posledico, da se razveljavijo vse prejšnje vloge. Zavarovanec tedaj vedno skrbi, da ne zamudi plačilnega roka, misli na svojo vlogo in varčuje. Po par letih varčevanja se privadi na red; za mladca, ki je to težkočo premagal, je led prebit, ter bo zanaprej tudi brez takih »kazni« lahko varčeval.

Življenska zavarovalnica!

Slovenci poznamo večidel le požarne zavarovalnice. Zadnje čase se uveljavljajo razne strokovne, javne in obvezne zavarovalnice. Omenjam le delavske, nezgodne, pokojninske. Zavarovalnica je družba, ki jo sestavlja nedoločeno število članov; ti člani se zavežejo, da bodo v določenem času vložili gotovo zneske; za protiuslugo pa jim družba daje jamstvo, v najrazličnejših oblikah. Recimo: članu izplača ob doživetju dogovorjene starosti znesek, ki bo višji od vplačanega denarja, ali mu za slučaj nezgode daje podporo. Ob bolezni mu preskrbi zdravniško pomoč itd.

Osnovno vodilo zavarovanja je vzajemnost: s prispevki skupnosti se pomaga posamezniku, ki je v nesreči ali potrebi; vsi člani jamčijo s prihranki za enega, eden hrani za vse druge. Cilj zavarovanja je socialnopolitičen; članom, ki bi na katerikoli način postali skupnosti družbe v breme, pomaga in jih podpira. Če smatramo vsako varčevanje že za zavarovanje, ker isto skrbi za nepredvidene in neljube slučaje v poteku življenja, je način življenskega zavarovanja že nekaj več.

Pri gospodarski obnovi narodov, ki je po vojnem pustošenju z vso silo na delu, je ravno življensko zavarovanje važno merilo za to obnovo. Nemci, ki so glede zavarovanja med prvimi, so del svojih vojnih izgub krili ravno z zavarovanji. Saj je bil pred desetimi leti vsak četrti Nемец življensko zavarovan. Svojcem padlih zavarovancev, ki jih je bilo čez sto tisoč, so izplačale življenske zavarovalnice ogromne vsote, do dve milijardi mark. Kakšna podpora je bila to za narodno gospodarstvo in za vso družbo; edino zato so zmogli iti z novo močjo na novo delo. Vojna je ravno dala življenskemu zavarovanju visoko vrednost. Z veliko naglico so rastle zavarovalnice vseh vrst in po vseh državah. Združene države, ki so na prvem mestu, so imele po pregledu iz zadnjih let 166 samo življenskih zavarovalnic. Nemčija jih ima 60, kjer so vštete tudi javne in obvezne zavarovalnice. Pri nas v Jugoslaviji jih imamo 14 poleg modernih socialno državnih zavarovalnih zavodov. Mi Slovenci pa imamo samo eno večjo, domačo in edino slovensko zavarovalnico, namreč »Vzajemno zavarovalnico« v Ljubljani.

Kako, da o zavarovalnici tako malo vemo? To že, da je večina naših gospodarskih poslopij zavarovana proti požaru, ker vidimo družbine tablice; tudi to vemo, da je treba vsako leto plačevati nekak »sekuranc«. Krivda je v tem, ker se propaganda zavarovanja vodi neposredno, torej tiho, potom potnikov ali agentov. Potnik pa gre navadno le k premožnim, ker tam upa, da bo zavarovanje uspešno.

Je zavarovanje nekaj novega?

V vseh mogočih načinih, za katere nosi zavarovalna družba jamstvo, se je zavarovanje razvilo v zadnjem dvajsetletju. V prvotni obliki pa so poznali zavarovanje že Rimljani; imeli so pogrebne blagajne, sklade za vojne oškodovance, sirote in vdove; srednji vek je poznal bratovske skladnice, rente. Naš vek pa se je izpopolnil do take višine, da je danes mogoče zavarovati že prav vse: glas opernega pevca, prst klavirskega mojstra, lepoto filmskega igravca, zverino cirkuške družbe, dobiček podjetja, obrat tovarne, jamstvo dedičev, prevoz čez morje po vodi ali po zraku; hiše proti požarom, žetev proti slani, žetev proti toči, zalogo in hišo proti tatovom; steklo izložbe in zvonove proti razbitju. Cela vrsta družbene skupnega zavarovanja: neugodna delavcev, telovadcev, sportnikov.

Najbolj splošno in najbolj koristno pa je postalo zavarovanje življenja: samec za starostno podporo, družinskih članov, ki preživljajo družino, mislimo na obrtnika; družinskih glavarjev, ki imajo skrbeti za doto otrokom in druge vrste.

Življensko zavarovanje je začela Anglija v l. 1762. Sledila ji je Nemčija v l. 1827. Slovenci smo dobili prvo zavarovalnico v l. 1900., in prvo življensko v l. 1920., namreč že omenjeno »Vzajemno zavarovalnico« v Ljubljani.

Namen zavarovanja je skrb za skupnost. Kjer je narodno gospodarstvo močno, ima važno vlogo tudi zavarovanje. Obrtniku, reditelju, manj imovitemu odjemlje skrb za bodočnost, daje mu veselje do dela, ohranja mu zaupanje v bodočnost. Če si zavaruje življenje, je miren, da bo po njegovi smrti družina oziroma njegovo sorodstvo lahko živelo. Namreč: zavarovanje ga ne reši smrti, pač pa posledic, ki bi jih utegnili nositi njegovi. In še to: če se zavarovanec ponesreči, oslabi ali oboli, bo prejemal podporo. Ali če doživi svoja leta, bo vesel prihrankov, ker se mu bo tedaj izplačal z obrestmi vred ves vplačani denar.

Življensko zavarovanje je sestra hranilnici. Ima pa prednost, in sicer:

1. Tukaj je varčevanje urejeno, organizirano. V tem je ekonomski pomen, da v zavarovancu zavira brezskrbnost in razmetavanje.

2. Cilj tega varčevanja je gotov in določen. Pri negotovosti življenja ima vsak čas na razpolago določeno vsoto, ki bi jo v hranilnici moral zbirati leta in leta. Primer: oče si je zavaroval življenje na Din 100.000.—. Plačevati je za to vsak tretji mesec Din 500.—. V drugem letu zavarovanja pa se ponesreči in umre. Družina, ki jo je on preživljal, dobi takoj izplačanih Din 100.000.— in je gospodarsko obnovljena.

3. Cilj zavarovanju je tedaj, zavarovati življenje drugih, svojcev, družbe, družine; to je njegov etičen pomen. Pa je tudi socialna ustanova, smo že rekli.

4. Pa gospodarski pomen: denar, ki je vložen v življensko zavarovanje, utegne biti najvišje obrestovan, po sto in tudi tisoč odstotno. Če vlaga bogataš ali revež, je vseeno, pogoj je le, da je zavarovanec zdrav.

Najsi že uredimo svoje varčevanje tako ali drugače, eno mora biti nam mladim vodilo: mi bolj kot kdaj, vedno stojimo pred neznanim. Zato bodimo pripravljeni, da sprejmemo vse njegove možnosti.

Delajmo, varčujmo!

Prosvetne tekme. — Činitelji proizvodnje.

So: Priroda, delo, kapital.

O splošnih pogojih, ki so odvisni od prirode glej vprašanja 59.—62. Izmed teh naravnih pogojev zasluži posebno pozornost zemlja. Proizvodnja obstoja ravno v pridobivanju snovi in njih predelavi, ki jih dobivamo od zemlje.

Snovi, ki nam jih nudi zemlja, so nadomestljive in nenadomestljive. S prvimi se peča poljedelstvo. Potom poljedelstva zemlji odtegnene snovi se obnavljajo po naravi sami (važnost kolobarenja!) in potom gnojenja. Zemlja daje le v majhni meri sama od sebe, ampak le s trudom. Z izboljšanjem gospodarskih načinov in tehnike se je posrečilo tekom časa na istem prostoru mnogo več pridelati. Donosi na ha so se v nekaterih državah tekom zadnjih 50 let podvojili (intenzivno obdelovanje, glej vprašanje 96). Vendar pa je možnost izboljšanja v nekem času dana le do gotove meje.

Uspeh — od neke meje — ne raste več v istem razmerju kot vloženi trud in kapital. Zakon o pojemajočem donosu.

Orli pri proslavi desetletnice narodnega osvobojenja v Ljubljani, dne 28. okt. 1928.

Ta zakon velja sicer za vso proizvodnjo, je pa posebno odločilen za poljedelstvo.

Z ukoriščanjem nenadomestljivih mineralnih snovi se peča rudarstvo. Tu je možnost povečanja dana le na stroške bodočnosti. To obeležuje narodno gospodarsko svojevrstnost rudarstva, ki je kot dobavljalec sirovin za industrijo odločilne važnosti za vse gospodarstvo. Ti vzroki so odločilni za posebno narodno gospodarsko in pravno presojanje rudarstva in — osobito radi pretežnosti veleobratov v teh panogah — za težnje socializacije.

Zemlja kot stajališče proizvodnje. Ugodnost ali neugodnost krajevne lege za podjetje se uveljavlja na dve strani: z ozirom na proizvodne stroške in z ozirom na objekt. Stajališče je tem pripravneje, ugodneje, čim bližje je ležišču sirovin, čim tesneje je zvezano z drugimi dopolnjujočimi industrijami, čim več delavne sile je na razpolago. (Industrija pritegne novo industrijo in pritok delavne sile: pomen mest, velemest za stajališče industrije!)

Posebno odločilne važnosti za stajališče podjetij so ležišča premoga in rud. V njih območju nastane v prvi vrsti industrija, osobito težka. (Železna.) Manjšega pomena je ozir na odjem. Čim dražji so proizvodi, tem lažje prenesejo stroške prevoza. Moderna tehnika pa pomen teh naravnih pogojev deloma vedno bolj in bolj zmanjšuje. (Razmotrivajte ugodnosti in neugodnosti Slovenije kot stajališča industrije v S. H. S. in možnosti razvoja!)

Ugodnost lege poljedelstva pa je odvisna predvsem od ozira na odjem. Pri isti rodovitnosti in istem trudu omogoča poljedelstvo bliže velikih industrijskih centrov ali sploh železnice večje donose. Poljedelci na tako ugodnih krajih uživajo pred drugimi neko rento. (Glej vprašanje 192.) Zakon pojemajočega donosa je drugi vzrok rente, tretji in prav poseben pa monopolni značaj zemlje. Razpravljanje o zemljiški renti, t. j. od dela neodvisnem prinosu, je bilo pred enim stoletjem eno najvažnejših. Pocenitev prometa je odprla svetovni trg poljedelstvu vsega sveta. Cene so nizke, zemlja ne vrže nobene prave rente (pač pa uživajo nekateri diferencialno rento; glej vprašanje 192). Velikega pomena pa je pojav rente v mestih, ker so cene zemljišča naravnost bajne. (V eni prometnih ulic v Curihu stane kvadratni meter do dva tisoč frankov.)

Omejenost zemlje je sprožila vprašanje, če se človeštvo ne množi v preveliki meri, tako, da je borba za hranilna sredstva vedno večja in da grozi človeštvu katastrofa. (O tem kdaj drugič.)

Delo.

Delovna sila naroda je odvisna od njegovega števila, gostote naseljenosti (ki bolj omogoča delitev dela), razdelitve po spolu in starosti in pa od lastnosti naroda: telesne moči, zdravja, nadarjenosti, pridnosti in vestnosti.

Slovenci imamo z ozirom potrebnih lastnosti, ki so odločilne za delovno silo, mnogo sposobnosti: zdrav rod (dasi se dajo zdravstvene razmere še zelo izboljšati), duševno nadarjen: glede spomina, razuma, gibčnosti, koncentracije nadkrijujemo Germane in Anglosase, ti pa nas prekašajo po silni vztrajnosti, podjetnosti, samozavesti in brezobzirnosti.

Uspeh dela pa zavisi predvsem tudi od smotrnosti (racionalizacije). Zlasti delitev dela (tako po poklicu kot v podjetju samem), plodonosnost (produktivnost) dela neverjetno poveča. (Glej vprašanje 101.)

Do skrajne smotrnosti izvedeno delitev dela in ukoriščanje delovne sile potom najsmotrenejše organizacije podjetja imenujemo Taylorjev sistem (Tajlor), ker je ta prvi znanstveno raziskoval na tem področju. Znani Ford pa je ta sistem do popolnosti izvedel v svojih tovarnah, Fordizem je v resničnost prestavljeni Taylorizem.

Produktivnost dela zavisi tudi od zunanjih okoliščin (odpora narave), od smotrnosti organizacije, zmoglosti in volje. Nanjo vpliva način delovne plače in višina mezde, pa tudi splošno blagostanje delavstva. Važno je, kar se je tekom stoletja s preizkušnjo ugotovilo, da dolgi delovni čas ubija delovno silo. Pri 16 urnem delavniku se v tovarniškem obratu ne napravi nič več ali celo manj kot pri deset- ali osemurnem delavniku. Enako vplivajo tudi plače. Pri večjih se delavstvo bolje hrani, stanuje in izobražuje, je zato bolj močno, zdravo in duševno razvito. Tako, da visoke plače proizvajalnih stroškov niso zvišale, ampak znižale. Na podlagi dolgoletnega študija in opazovanja sta postavila Brassey (Brasej) in Brentano stavek: »Čim krajši delovni čas, čim višje plače, tem cenejše je delo.«

Kapital.

Tretji činitelj proizvodnje je kapital. Dasiravno je sam proizvod narave in dela, predstavlja vendarle enako važen činitelj proizvodnje. Seveda ni vse, kar se splošno imenuje kapital, proizvodjalno sredstvo, činitelj proizvodnje. Zato treba pojem nekoliko opredeliti: vse dobrine (tvarne in netvarne), s katerimi razpolaga gospodareči osebek, imenujemo premoženje (hiša, posest, pohištvo, knjige, zbirke, nakit, terjatve). Ako izločimo iz tega premoženja one dobrine, ki smo jih namenili pridobivanju, je to kapital. V narodno gospodarskem proizvajanju pa v resnici ustvarja samo en del tega kapitala. (Denar, ki ga komu posodim na obresti, je zame kapital, z narodno gospodarskega stališča pa denar ničesar ne ustvarja in torej ni kapital.) Zato pravimo: kapital s privatno gospodarskega stališča je vse, kar je namenjeno, da nese. Z narodno gospodarskega stališča pa: producirana produkcijska sredstva. (Proizvedena proizvodna sredstva.) Znak modernega časa je, da postaja kapital vedno važnejše proizvodjalno sredstvo, njegov vpliv v proizvodnji je vedno močnejši. V stroških proizvedene dobrine odpade vedno večji del na kapital. Kapital — z narodno gospodarskega vidika — delimo v stoječi, stalni, vložni kapital (tovarna s stroji), ki preide le tekom dolgotrajne obrabe v vrednost proizvodov in pa v krožeči, obratni (za mezde in material), ki preide neposredno v vrednost proizvoda.

Razvoj modernega kapitalističnega gospodarstva gre za tem, da stalno raste vložni kapital, da se krožeči tako rekoč izpreminja v vložnega. Delo človeških rok prevzemajo stroji. (Po računu nekega nemškega znanstvenika je delo stroja 100 krat cenejše kot človeško.) V Vel. Britaniji so imeli l. 1908. uporabljeni motorji 10·7 milijonov konjskih sil; v Ameriki 1919 29·5 milijonov konjskih sil. Tak razvoj zahteva produkcijo na veliko, ker le ta omogoča izrabo vseh strojev in naprav. Na drugi strani pa naravnost silijo k povečanju proizvodnje. Kajti čim obsežnejša je celotna proizvodnja, tem manjši del stroškov, ki jih povzroča vložni kapital, odpade na posamezni predmet, tem bolj poceni

se torej dela. (Stroški vložnega kapitala so namreč enako veliki, najsi podjetje obratuje ali ne.) To nam razlaga nastoj nadprodukcijskih kriz.

Kako se tvori kapital? Potom štednje in proizvodnje.

Višina obrestne mere je znak, koliko je povpraševanje po kapitalu. Čim več je že kapitala v kakem narodnem gospodarstvu, v tem hitrejši in večji meri se tvori novi. Ker kapital nadomešča delovno silo, zato vzbuja, osobito kadar je velika brezposelnost, izredno nevoljo, da, naravnost mržnjo in sovraštvo delavcev. Zgodilo se je v razvojni dobi industrializma, da so delavci navalili v tovarne in uničevali stroje. Splošno pa se je tekom zgodovinskega razvoja pokazalo, da radi kapitala povpraševanje po delovni sili ni nazadovalo. (Tudi primeroma ne, ker se rabijo potem delovne sile za proizvodnjo kapitala, na katere poklice odpade dandanes vedno večji odstotek delavstva in ker so tehnika, nove izdajbe in svetovni trg in pocenjenje proizvodnje odkrili in povečali možnosti proizvodnje.)

Organizacija proizvodnje.

Činitelji proizvodnje: delo, zemlja in kapital morejo proizvajati le v zajednici, skupno. (Vsak sam zase ne more ustvarjati ničesar, oziroma edino zemlja do neke meje.) Združitev se izvrši v obratu in podjetju. O obratu govorimo, če mislimo na zunanje, tehnične razmere: število delavcev, ustroj tovarne, vloženi kapital. Če pa opazujemo notranje odnose, razpolaganje s proizvodjalnimi sredstvi, določitev mere proizvodnje, dosego in razdelitev dobička, pravimo podjetje.

Glede lastnika (ena oseba ali več) ločimo razne oblike podjetij. Glej vprašanje 129. Pravno se obravnavajo v trgovinskem zakoniku, odnosno v posebnih zakonih. (Zakon o združništvu.)

V našem času so vedno večjega pomena akcijske družbe. V Angliji je bilo n. pr. leta 1912. 56.352 akcijskih družb s 47.6 milijard nominalnega kapitala; v bivši Avstriji (brez Ogrske) 4348 z 2.6 milijard, v Nemčiji 1914 5506 akcijskih družb z 18.6 milijardami zlatih mark, v Sloveniji pa imamo 76 akcijskih družb s kapitalom 491.767.000 Din in 86.109.000 Din rezerv; od tega odpade na Trboveljsko 200.000.000 Din in 21.340.000 Din rezerv.

Kakšne ugodnosti imajo za kapitalizem akcijske družbe in veleobrati? Glej vprašanje 137! K temu je še pripomniti: čeprav morejo in tudi v resnici brezobzirno izkoriščajo delavce, imajo veleobrati in akcijske družbe za delavstvo tudi dobre strani: bilance podjetij so javne, presojanje, koliko »zaslužijo«, možno; potem pa morejo staviti delavci svoje zahteve. Skupno življenje v veleobratu, čut solidarnosti, zavest skupnosti, ki daje čudovito moč delavskim organizacijam, ki so dandanes velesila četrtega sloja. Tudi more država napram gospodarsko močnim družbam nastopiti z vse drugačnimi zahtevami glede socialne zakonodaje, zavarovanja, higienskih zahtev v obratu, česar ne more nasproti šibkim malim obrtnikom. Zlasti ne tako nadzorovati glede izdanih ukrepov radi razcepljenosti obratov. Slično je s karteli in trusti (glej vprašanje 144). S tarifno, carinsko, socialno zakonodajo se da izkoriščanje in škodovanje teh podjetij oziroma dogovorov znatno omiliti. Treba je seveda, da se delavstvo trdno organizira.

Razveseljiv pojav v razvoju gospodarstva je, da javna podjetja države in samouprav zadobivajo vedno večji pomen. S tem se najvažnejše gospodarske panoge odtegujejo privatno kapitalističnemu izkoriščanju in vodijo po splošnih narodno gospodarskih vidikih.

Venceslav Winkler:

Spominčica.

*Doline: polja, zeleni vrtovi,
vedrina lic in svetel žar oči.
Po njivah božjih nog cveto sledovi.
V motnjavo dalje gasnejo domovi.*

*V resnobnih mistih čakajo hribovi,
med njimi v grapah krik julnarjico brni.
Molčeče lica. Dan za dnem jim v noč zori.
Jokaje zornico šume zvonovi.*

*Globoko kakor v rovu pod zemljo
pa upanja na božji dan cveto.*

*Polnočni šum v vriskanje giblje bore,
kot da je na zvoniku Svele gore
kazalec ure k jutru naravnar.*

Kdo pojde z mano v našo bridko stran?

»Glej, kako se ljubijo med seboj, drug za drugega je pripravljen celo življenje žrtvovati!« Tako so govorili davno, skoraj dva tisoč let pred nami, trezni ljudje, o katerih pravimo, da so bili pogani, kadar so mislili na kristjane.

Danes pa, ko smo že približno dva tisoč let od one prečudne dobe, bi skoraj morali reči prav isti ljudje, ki so tedaj tako lepo govorili o medsebojni vzajemnosti kristjanov, nam v očitjanje: »Daleč, predaleč so vaša srca od onih, mrzla so vaša srca, brez ognja ljubezni. V vseh strokah ste napredovali, v zdravilstvu in v naravoslovju in v tehniki. Imate stroje, o katerih se nam niti sanjalo ni; imate tisk, da v nekaj urah cele množice zvedo razne novice, postali ste gospodarji pod zemljo in pod morjem in v zraku; električno, ki je mi nismo poznali, uporabljate v najrazličnejše namene, z eno besedo: napredovali ste zelo, zelo in močno ste zagospodovali, toda v enem oziru pa ne kažete napredka, ne kažete gospodstva. Kultura, s katero ste prenasičeni, vam je skoraj ubila čut ljubezni do bližnjega, ubila vam je gospodovalno moč nad vašo sebičnostjo.«

Tako nas bi najbrže davna preteklost obsodila. In ta obsodba morda ni prehuda. Le premislimo!

»Naše versko naziranje nas druži v eno telo...« piše učeni Tertulijan proti koncu 2. stol. po Kr. In to je, česar danes pogrešamo. Versko naziranje, misel, da so vsi ljudje bratje med seboj, misel, da so kristjani med seboj še v posebni zvezi združeni, da so udje enega telesa, čigar glava je Kristus, učlovečeni Bog, te vzvišene miselnosti manjka danes tudi sicer dobrim ljudem, tudi dobrim katoliškim fantom.

Ta miselnost je bila gonilna sila vsemu verskemu in socialnemu življenju prvih kristjanov. Kje more biti še tesnejša vez, kakor je med udi in telesom? In ta misel nam je dana od Boga po sv. Pavlu. Kako jo moremo še zanemarjati?!

Le nekaj misli naj nam zadostuje iz te prve krščanske dobe, ki je z ozirom na žalostne družabne razmere precej slična naši dobi, oziroma dobi, katero bomo vsi mladi še doživeli.

In mnogo se bomo naučili mladi, življenja polni katoliški fantje, iz naslednjih potez.

Kakšen je bil krščanski mladenič te dobe? Če rečemo, da je bil predvsem apostol ljubezni, smo skoraj vse povedali.

Prežet krščanskega duha, ki je hotel do najgloblje korenine odpraviti socialno bedo, se je udejeval mladenič zlasti po karitativnem delu (delo ljubezni do bližnjega). Vedel je, da bi bil lažnik, če bi trdil o sebi, da je dober kristjan, zapovedi Kristusove o ljubezni do bližnjega pa ne bi izvajal v življenju. Imel je dejansko ljubezen do bližnjega, ljubezen, ki služi, mu je bila merilo udejevanja ljubezni do Boga!

Tako močno ljubezen je imel krščanski mladenič do revežev, do vdov in sirot, do vseh, ki so bili v potrebi, da so zagovorniki krščanske vere uporabljali to stran krščanskega življenja kot poseben dokaz proti brezvercem, da je krščanska vera edino prava. Mladim dušam je bila pač znana resnica, da »kdor ne ljubi, ostane v smrti« (1. Jan 3, 14.).

Zato pa je imel učitelj narodov, sv. Pavel, toliko mladih in krepkih moči pri sebi, ki so se mu ponudili v apostolsko službo, da so z njim vred pomagali rušiti žalostne razmere one poganske dobe, ki je po svojem brezverskem naziranju zelo slična današnjemu času. Več imen nam je ohranjenih: Apolo, Raf, Gaj in drugi so bili, ki so žrtvovali svoje moči v apostolski službi za blago svojega bližnjega v čast svojemu vzoru Kristusu Kralju.

Pa tudi drugim dušnim pastirjem so bili vedno na uslugo krepki in čisto misleči fantje. Ti so imeli lažji dostop do drugih svojih tovarišev in lažje so se približali osebam, do katerih duhovnik večkrat ni mogel priti.

Obiskovali so ujetnike, hodili so do delavcev, ki so morali kot sužnji delati v rudnikih, in do raznih obsojencev na dosmrtno veslanje po morju so hodili in jim prinašali hrano in denar, karkoli je pač cerkvena občina že zbrala; in tolažili so te reveže in bodrili so jih in zaupanja na večno srečo, ki jih čaka kot kristjane po vsem tem trpljenju, so vlivali v duše teh zapuščenih ljudi.

»Živijo v mesu,« toda »po mesu« ne živijo, pravi pismo na Diogneta v 3. stol. In zopet se prav tam čita: »Ubogi so in mnogo jih obogatijo, pomanjkanje trpijo in vendar imajo vsega v izobilju. Tudi preganjani so, toda njihovi sovražniki ne morejo niti enega vzroka navesti za svoje sovraštvo.« Lepo spričevalo! Nesebična ljubezen do bližnjega je pač vse premagala; ta ljubezen, ki izvira iz Boga, je izklesala nebrot čistih značajev, ki so kljubovali tudi preganjanju in smrti. Kdo naj prešteje junaške in mučeniške vrste krepkih fantov, ki so postali žrtve na oltarju ljubezni do bližnjega!

Tako in podobno je čutil in doživljal in dejansko udejstvoval krščanski mladenič prve dobe svoje versko prepričanje. Res se je čutil kot ud k udu skrivnostnega Kristusovega telesa. Ljubil je svojega bližnjega radi tega in bolelo ga je, če je videl v duševni ali telesni stiski svojega bližnjega in z veseljem mu je pomagal, kajti kako more biti zdravo in veselo življenje v telesu, če je kak ud bolan! In bolne ude — svoje bližnje je zdravil vnet mladenič, kot mu je velevala glava tega skrivnostnega telesa vernikov — Kristus. Ta ga je s svojo močjo krepčal.

Kakor pa je to vzvišeno krščansko misel v življenje prenesel mladenič prvih stoletij po Kr., nič manj goreče se udejstvujejo zdaj mehikanski katoliški fantje. Kako zvesto ljubezen za blagor svojega bližnjega gojijo med seboj, se vsakdo lahko prepriča iz spisa »Mehikanski junak«, ki je izšel v letošnji »Mladosti«.

Fantje s tako vzvišenimi mislimi in taki junaki krščanske ljubezni morajo biti vzor vsakemu Orlu. Res je, da se vzor zelo težko doseže, ali eno ali drugo stvar lahko posnemamo iz vzora in prenesemo v razmere, v katerih živimo.

Iz navedenih vzorov lahko izluščimo dobro jedro tudi zase.

Bratje Orli, gotovo ste že večkrat premišljevali o tem, da smo vsi kristjani med seboj združeni v eno telo, čigar glava je Kristus, in da smo vsi kristjani mladike na vinski trti, ki je Kristus, pa vendar niste prišli do kakšnih zares praktičnih zaključkov.

(Ker je ta misel živa — polna je svežega življenja, kako naj sicer obstoja telo, če ni živo, in kako naj se razvija vinska trta, če ni soku v njej — zato jo tudi mi skušajmo prenesti v naše mlado življenje!)

Široko polje ima za karitativno delo vsak pravi in vneti Orel in ni tako težko to delo za svežega, mladega fanta!

So slučaji v nekaterih naših župnijah, kjer dušni pastir sploh ne more priti do ljudi, ki bi bili potrebni, da izboljšajo svoje versko življenje. Ne more jih posvariti in ne more jih rešiti s slabe poti. Zato pa je poklican vsak dober katolik, da pride na pomoč duhovniku in pomaga zdraviti ude skrivnostnega telesa Kristusovega, to velja tudi za fante-Orle.

Dobro veš, da ta ali oni tvoj dobri znanec bere take časopise in je naročen nanje, ki ga trgajo iz naročja Cerkve, skušaj ga odvrniti od tega in rešil boš ud skrivnostnega telesa, ki je Kristus.

Pa vidiš morda v nesreči svojega tovariša ali drugega soobčana, pomagaj mu z veselim srcem! Vedno je polno takih nesrečnežev, to so posamezni zapuščeni ljudje ali osirotele ali popolnoma obubožane družine. Samo okrog

sebe poglej in takoj boš videl, kako široko polje ima praktično reševanje socialnega vprašanja. Orel ne more več v tej stvari stati v ozadju in čakati, češ, bodo že drugi to reševali, ampak pridružiti se mora onim, ki skrbijo za podporo revežem; ali pa naj tudi sam da pobude med fanti in drugimi znanci, da se ustanovi kak dobrodelni odbor v župniji.

Ljubezen do bližnjega ne veže samo ženic, ta zapoved veže vse ljudi, torej tudi fante! In tu je treba »dremanje« prekiniti!

Vnetemu Orlu, ki naj je vitez v vsem obnašanju, ne sme biti nobena pot predolga, nobeno vreme preslabo, nobena kočja prerевна, kadar gre za karitativno delo! Slovenski Orel mora imeti to pred očmi, da ne zaostane za drugimi fanti raznih narodov, ki so organizirani v katoliških mladinskih organizacijah. Vzglede so zlasti nemške mladinske organizacije. Med temi je zelo razširjeno praktično karitativno delo, zlasti po industrijskih krajih.

Veliko, mogočno je to delo; nič velikega in vzvišenega pa se ne doseže brez žrtve. In žrtvovati se za drugega, to je pač zelo prikladno za mlado, življenja polno dušo!

Ob nedeljah, ko hodiš k nedeljski službi božji, vidiš morda kakega tovariša, da nima namena opraviti svoje dolžnosti, reci mu dobro besedo in povabi ga s seboj v cerkev! In dalje vidiš, da je v nevarnosti poštenje dobrega dekleta, varuj njeno čast in rešil boš dušo dekletovo! Pa zopet veš za razprtije med tovariši, posreduj med njimi in skazal boš ljubezen do bližnjega.

Glej pa, da tudi svojemu sovražniku izkažeš dobro, kadar je v sili, in mu po svojih močeh daš, česar potrebuje, kajti s tem mu izkažeš najplemenitejšo ljubezen. Tudi tvoj sovražnik je podoba Najvišjega. S tem pokažeš, da si kreposten in da spoštuješ vrednost dostojanstva kristjanovega, ki je s teboj vred ud istega telesa, čigar glava je Kristus.

Iz navedenega lahko razberete, kako široko polje ima za udejstvovanje karitativnega dela vsak Orel.

Tako delaj in spoznal boš, »da ni boljšega, kakor dobro delati v svojem življenju« (Pridig. 3, 12).

Vilhem Seibitz:

S prstom za njim kažejo.

Srečal sem človeka, ki je navidezno mirno korakal po vijugasti cesti. »Dober dan, očka«, ga pozdravim. »Bog ga daje, mi odvrne ter hoče naprej. Vprašam ga, kje se pride v vas S. Pokaže mi z desnico proti jugu..., tedaj vidim, da mu roka krvavi. Vprašam ga, kje se je ranil. »Ej«, pravi, »tam pri Matevžku smo sedeli, pa me je tisti Kraševčev Joža, ta mlečnozobec, s pipecem prasnili; pa bo kmalu dobro...« Sočutno ga pogledam, pozdravim in odidem po poti, ki mi jo je pokazal.

Čudno mi je bilo pri srcu. Toliko nesreč! Zakaj je treba tega klanja in zverinskega napadanja...? In na misel mi je prišlo nebroj sličnih zgodb, žalostnih, a resničnih; tudi takih, ki se bero po časopisih... Groza me je pretresla; vesel sem bil solnca, ki mi je za hip razpršilo te mučne misli. Da, mučno je človeku, ako mora vsak dan gledati in poslušati grozne novice...

In ko sem bil tako-le malo sam, sem sklenil, da vam, bratje in sestre, večkrat zapišem nekaj vrstic o našem in s tem našega celega naroda največjem sovražniku — alkoholu.

Na nekaj pa hočem vseeno še preje opozoriti. To so knjige č. g. župnika Antona Mrkuna: »Alkoholno vprašanje«, »Dinamit in antidinamit« ter »Zgodovina protialkohol-

nega gibanja. To so knjige, ki do podrobnosti obdelavajo tako obsežno in važno snov: alkohol; obdelavajo ga z vseh strani in za vse ljudi.

Pisec č. g. župnik je s Homca, prijaznega griča tam pri Kamniku, zrl na svoje župljane, na celo Slovenijo. Zastavil je pero in sedaj imamo pred seboj troje knjig, ki se tičejo abstinence, zmernosti in — alkoholnega vprašanja sploh.

Bratje! Sestre! Alkohol je naš sovražnik, obenem pa naš gospod. Mi smo njegovi sužnji. Toda nočemo biti več. Zato vrzimo raz sebe okove te strasti, grde pijanske strasti — ob kateri trpita moški in ženska; zapodimo kletega sovraga izpred praga ter obračunajmo z njim temeljito.

Bratje, sestre! Ne bodi vas sram — biti abstinent, abstinentka. Saj ste telovadci, Orli, Orlice, cvet našega naroda in kot taki morate biti čili in zdravi na duhu in telesu... Saj ste športniki in kot taki vneti ljubitelji solnčne narave, ne pa zatohlih beznic... In končno: Pravilnik vam veleva...

Pokažite, da ste kulturni, značajni, trezni in dobro vzgojeni sinovi in hčere slovenske grude. Naj svet vidi v vas trdne stebre — abstinence. Ogibajte se alkohola, — kajti to je edino uspešno sredstvo — saj ga zatira ves kulturni svet in tudi pri nas že za njim s prstom kažejo...

Venceslav Winkler:

Krik iskanja.

*Joj bratje,
kdor ima tesno uklenjene roke
kot jaz,
ta dolbé z očmi
v neznanost večernih mrakov
in v teme globoke
in misli,
da bo z uporno besedo razrušil
vse zgradbe svetov.*

*Bog z vami,
ki gresle za svetto jasnino zvezda
s pesmijo vedro na licih mladostnih —
jaz sem neznanec v teh poljih
in iščem Svetlobe
kot romar brezdomen oaze v puščavi:
Joj, jaz sem žejen dobrote,
žejen dobrote in lačen besede iskrene.*

*(Polem ne strmite,
če nekega dne
pade kot ranjena ptica iz zraka
molk mojih rok
v brezskrbnost nedeljske lepote.)*

*Moj Bog,
jaz sem mlad in sem star od plahote!*

Mednarodni orlovski tabor v Pragi.

Vest o tem zletu je med Slovenci silno odjeknila in stalno še prihajajo v pisarno J. O. Z. prijave članov, članic in ostalih prijateljev orlovstva, ki hočejo ob tej priliki z Orli poleteti k bratskemu narodu na sever, k bratom Čehom. Prepričani smo, da bo prihodnje leto v zgodovini češkega, kakor slovenskega Orla, zlasti pa v zgodovini slovensko-češke vzajemnosti zopet važen dokument tega dejstva. Odvisno pa je to seveda od vsega našega članstva, ki mu zato ne moremo dovolj priporočati, da zastavi vse svoje sile v to, da bo naša udeležba v Pragi čim številnejša in dostojnejša. Vsakega Orla sveta dolžnost bodi v tej zimi, da po svoje propagira misel praškega zleta ob vsaki priliki. Naj vsakdo opozarja nanj svoje tovariše in znance, predvsem pa naj skrbi, da bo sam zase zbral zadostna sredstva, ki so potrebna za ta zlet. Prihodnje leto doma nimamo nobene večje prireditve in nastopa, zaradi tega bo marsikomu lažje, prihraniti si za Prago vsoto, ki je v to svrhu določena. Čisto gotovo je, da bi mogli brez večjih težav v Prago tudi vsi tisti, ki trdijo, da jim je to radi denarnih ovir nemogoče. Naj vsak dotični pomisli, koliko denarja zmeče ob mnogih prilikah za povsem nepotrebne ali vsaj manj potrebne, lahko pogrešljive stvari, da niti ne omenimo alkoholnih pijač in tobaka. Marsikakšen, tak izdatek bi se dal prihraniti in ga določiti za Prago; večkrat bi lahko dotični dal v ta namen kakšne, časih tudi številne bankovce, ki gredo sicer za pijačo, ki nič ne koristi in je povrh vsega še škodljiva; tudi kadilcem bi se ne poznalo dosti, ko bi kadili nekoliko manj, ter rajši dotični prihranek spravili za Prago. Naj torej nihče ne hodi okrog z izgovorom, češ, da je njemu nemogoče zbrati in potrošiti za Prago toliko denarja; iz malenkostnih zneskov in na način, ki smo ga omenili, se da tekom mesecev, ki so nam še na razpolago, s primerno voljo in pridnostjo zbrati dotično vsoto.

Da bo čim širšemu krogu orlovstva in njega prijateljev omogočen izlet v Prago, je J. O. Z. sklenila, da nekoliko spremeni dosedanji način plačevanja obrokov. In sicer se obroki lahko pošiljajo po 100 Din, vendar tako, da bo do 1. aprila vplačana cela vsota, t. j.

650 Din za telovadce, 750 Din za netelovadce,

kar velja seveda za vožnjo v III. razredu, prenočišče na slamnjačah na skupnih ležiščih in ob skupni domači hrani. Kdor pa bi rajši bolj ugodno potoval, plača 1050 Din, pa se bo lahko vozil v II. razredu na mehkih sedežih in tudi prenočišče bo za to ceno dobil boljše, namreč v konviktu. Kdor doda še 100 Din, t. j. skupno 1150 Din, velja zanj II. razr. vožnja in stanovanje pri privatnih strankah v Pragi. Za 1350 Din pa se dobi že hotelska oskrba. Br. Hafner, ki je potoval v Prago v svrhu priprav takih-le potreb, je predvideval vse možnosti in omogočil vsakomur, da se odloči sam, kako hoče potovati in se imeti v Pragi za časa izleta.

Povedati moramo ob tej priliki, da se Čehi za sprejem in oskrbo nas Jugoslovanov najbolj brigajo. To predvsem zaradi tega, ker nas bo izmed vseh narodov največ prišlo, ter tudi iz že davno znane in ponovno dejanski dokazane bratske ljubezni, ki jo Čehi do nas Slovencev čutijo.

Kaj in kako delajo Čehi za Prago.

V Brnu (kjer je sedež in glavna pisarna češkega Orla) se je osnoval poseben pripravljalni odbor »Svatováclavskyh dny Orlovstva«, ki se sestaja redno k sejam in sprejema referate s predlogi od različnih odsekov

tega pripravljalnega odbora, katere potem končno voljavno rešuje. Bilanca dosedanjih priprav je povoljna.

Propagandni odsek dela predvsem tiskovno propagando za zlet. Razpošilja tedensko informacijski list v 250 izvodih dnevnim in drugim listom v Češkoslovaški (seveda le katoliškim, ker bi liberalni itak ne prinašali informacij), ostalim sodelavcem doma in v tujini (Amerika, Slovenija, Hrvatska, Poljska). Ustanavlja propagandne odbore za S. D. O. po vsej državi, zlasti jih skuša ustanoviti tam, kjer še ni orlovskega društva. Radi reklame je stopil ta odsek v stik z upravo praškega vzorčnega veleseljma, ki bo razposlala orlovske taborske plakate vsem svojim agencijam (250) v vse države, dalje bo uprava v svoji pisarni v Pragi prodajala in razpečevala orlovske propagandne brošure, razglednice itd. Dalje je propagandni odbor interveniral pri praški radijski postaji, da bi se Orlu prepustila posebna četrtinska ura, da bi mogel razširjati ob tej priliki širom sveta razglase o tem zletu in o svetovaclavskih slavnostih sploh. Ker so Čehi uvidevni ljudje in jim je blagor domovine nadvse, bo to ugodnost radijska postaja gotovo dovolila — že zato, ker bodo te slavnosti privabile v Češkoslovaško tudi mnoge petične iz vsega sveta, kar pa je končno stvar vseh Čehov brez razlike. — Izpeljana je tudi že propaganda s filmom.

Gospodarski odsek se bavi z misijo, kako izkoristiti ogromni najeiti stadion čim bolj vsestransko: da bo tudi kaj donašal, ne samo zahteval težkih tisočakov za razne izdatke. Ker bo stadion obiskalo stotisoče ljudi, bo reklama na njega stavbah zelo učinkovita; zato išče gospodarski odsek tvrdk, ki bi se take reklame hotele poslužiti.

Stavbni odsek izpopolnjuje stadion; napeljuje se vodovodi, telefoni, elektrika itd.

Stanovanjski odsek skrbi, da bodo vsi, ki pridejo v Prago, dobili tudi primerna prenočišča. Za prepustitev prostorov za prenočišča je zaprosen praški veleseljski urad in mestna občina Prage. Z zvezo hotelirjev se vrše pogajanja zaradi zmernih cen v praških hotelih. Ministrstvo narodne brambe je zaproseno za posoditev slamnjač in pokrival za Jugoslovane. Dovoljeno je doslej 40.000 slamnjač. Nabavilo se bo 50 vagonov slame za te slamnjače. Doslej je gotovo, da bo lahko prenočilo v Pragi do 50.000 ljudi, bodisi na skupnih ležiščih, bodisi v privatnih ali drugih stanovanjih. Zasebna, privatna stanovanja se bodo določila za posamezne delegacije in poedine goste pozneje in skupno z državnim svetovaclavskim odborom.

Finančni odsek je organiziral zbiralno denarno akcijo in je v to svrhu razposlal čez 11.000 dopisov. Darov se je že zbralo čez 17.000 Kč. Poleg tega so člani sami zbrali v poseben finančni zaklad 336.000 Kč.

Odsek za inozemstvo goji stike z inozemstvom, jih stalno poglobljuje in razširja. Države, s katerimi je v stikih, so: Jugoslavija (Jugoslov. orlovska zveza, Hrvatski orlovski savez), Francija (Federation gymnast.), Belgija (Federation gymnast.), Italija (»Fulgor« v Asti, »Fortes in Fide« v Milanu), Španija (s katoliškimi visokošolci in skauti), Švicarska (Federation gymnast.), Nemčija (Deutsche Jugendkraft), Avstrija (Turnverein), Poljska (Zviazek mladziezy polskiej); — z Anglijo, Rumunijo, Bulgarijo, Japonsko in Holandijo se stiki šele navezujejo. V Ameriki se vrše priprave za zlet sporazumno s češkim, slovaškim in poljskim katoliškim Sokolom. — Delo odseka je nadalje seznam (doslej le iz Francije in Poljske) oseb v inozemstvu, katerim bo pošiljati propagandni material ter seznam oseb, ki imajo biti imenovane v častno predsedstvo. V kratkem bo ta odsek izdal kratko propagandno brošuro o Sv. D. O. v šestih jezikih: francoskem, nemškem, poljskem, slovenskem, hrvaškem in češkem.

Poleg omenjenih odsekov delajo vsestransko tudi ostali drugi odseki, ki jih je skupno 12. Razen tega pa se priprav udeležuje dejansko, zlasti pa miselno

z vsem ognjem in navdušenjem ves katoliški češkoslovaški narod, ki bo brez dvoma zlasti nas, jugoslovanske goste in brate kar najbolj ljubeznivo in gostoljubno sprejel.

Sporod orlovskih slavnosti v Pragi.

Glavni zletni dnevi bodo 4., 5., 6. in 7. julija. Slovenci bomo zato najbrž odpotovali iz Ljubljane okrog 1. julija. Program vseh praških slavnosti je sledeč:

28. in 29. junija: Naraščajski dnevi (sprevod, nastopi, tekme);

4. julija: a) mednarodne tekme; b) slovanske tekme (nižji in srednji odd.); c) tekme članic (nižji in višji odd.); d) popoldne skušnje;

5. julija: Prvi glavni dan: dopoldne sprevoz Orlov in drugih kat. tel. org., — popoldne javna telovadba, nastop gostov, posebni nastopi moravskih žup, — zvečer akademije in koncerti;

6. julija: mednarodne tekme v lahki atletiki; slovanske tekme (višji odd., šesterboj, dokončanje tekem članic); nastop vojaštva;

7. julija: Drugi glavni dan: dan narodnih noš — sprevoz narodnih noš; druga javna telovadba; nastop gostov; posebni nastopi čeških žup; objava izida tekem; razdelitev nagrad;

8. julija: izleti v bližnjo in daljno okolico.

Naši Orli in Orlice sodelujejo v Pragi pri skupnih prostih vajah (s Čehi) članov in članic, pri tekmah, pri mednarodni akademiji (mogoče tudi pri lastni akademiji). Posebej nastopijo naši člani in članice s prostimi vajami, s katerimi so letos (1928) nastopili na Stadionu. Radi tega so za leto 1929. obvezne za vse člane in članice tudi naše proste vaje iz leta 1928.

Hrvati in Praga.

Glasilo HOS »Orlovska Straža« piše:

»Prijava za praški zlet prihajajo dnevno v precejšnjem številu. Zgodi se, da v enem dnevu pride čez 20 prijav. Akcija za potovanje v Prago se vse bolj širi, vendar se zdi, da število dnevnih prijav še ni doseglo svojega vrhunca. Ni se izpolnila skrb, da bodo težke gospodarske prilike onemogočile Hrvatom sodelovanje na praškem zletu. Mnogi revni Orli so kljub vsemu znali najti načina, kako jim zbrati sredstva za potovanje v Prago. To so dosegli z večmesečno varčnostjo; tudi za ostale, ki tega še niso storili, je še čas, da prav tako v teku sedmih mesecev, kolikor nas še loči od zleta, prihranijo in zbero potrebno vsoto.

Prijave prihajajo iz najoddaljenejših krajev naše domovine, n. pr. iz mnogih dalmatinskih otokov in iz različnih krajev Bosne. Zdi se, da bo potovalo tudi iz Kragujevca v Srbiji nekoliko tamkajšnjih hrvatskih katoličanov.

Mnogo je hrvatskih katoličanov, ki doslej niso še imeli prilike spoznati orlovstvo, ko pa slišijo o zletu v Prago, so takoj uvideli, da gre tu za veličasten naroden in katoliški nastop ter so se sami od sebe pridružili vrstam hrvatskih katoličanov, ki potujejo na zlet v Prago.«

Tekme JOZ v letu 1929.

O binškojih prihodnjega leta, t. j. 19. in 20. maja 1929 bo J. O. Z. priredila na Stadionu tekme članov in članic. Za tiste tekmovalce in tekmovalke, ki pojdejo v Prago, so te tekme strogo obvezne, ker bodo obenem izbirne tekme po predpisih češkega tekmovalnega reda. Dogovorno s Slovensko orlovsko zvezo se vrše ob tej priliki tudi praporne tekme S. O. Z. in tekme posameznikov v orodni telovadbi za prvenstvo S. O. Z., da ne bo dotičnim tekmovalcem treba hoditi dvakrat v Ljubljano. Priporoča se, da se tudi tisti, ki ne nameravajo iti v Prago, teh tekem udeleže v kar največjem številu.

Program tekem je sledeč:

Sobota 18. maja: zvečer telovadna akademija v Unionu.

Nedelja, 19. maja: po sv. maši, ki bo ob pol sedmih, se prično ob osmih: a) tekma vrst za prehodni prapor; b) tekma vrst in posameznikov v nižjem in srednjem oddelku (za one vrste, ki ne tekmujejo za prehodni prapor); c) tekme članic v nižjem in višjem oddelku. Ob desetih: tekma v nižjem in srednjem oddelku (za one vrste, ki so tekmovala za prehodni prapor). Ob treh pop.: a) izbirna tekma za mednarodne tekme v Pragi; b) tekme posameznikov v orodni telovadbi za prvenstvo S. O. Z.; c) tekme posameznikov v šesteroboju lahke atletike.

20. maja (binkoštni ponedeljek): po sv. maši, ki bo ob pol sedmih, se prično ob osmih: tekme vrst in posameznikov v višjem oddelku; ob desetih: tekme posameznikov v peteroboju in posameznih panogah lahke atletike; ob treh popoldne razdelitev priznanj in prosta zabava.

Poslovni izpiti.

Uvedeni so bili l. 1925. Ne brez vzroka. Tudi ne brez haska za tiste, ki so jih dobro izvršili, kakor za celotno organizacijo. Fant, ki temeljito pozna poslovnik, tajnika, blagajnika, čebelico, bo znal vršiti v odseku vsako funkcijo, ki mu jo je naložil odsek pri izvolitvi v izvrševanje. Ne bo slamnat mož, ki nosi samo tablico z napisom funkcijonarja, on bo res mož — odbornik na mestu.

Tekom treh let je število pred komisijami izprašanih odbornikov naraslo na 224. Od teh je napravilo (popolen) izpit iz vseh 4 predmetov 41 bratov. Naj slede tu njih imena:

Sitar Jernej (Šmihel pri Novem mestu), Bevc Alojzij (Št. Peter pri Novem mestu), Pelko Franc (Novo mesto), Škoda Viktor (Čatež), Kravcar Martin (Trebnje), Jeromen Janko (Ježica), Kavka Janez (Dob), Prevodnik Leopold (Prevalje), Jurač Josip (Prevalje), Lakovnik Jože (Prevalje), Kusterle Peter (Prevalje), Miklavžin Anton (Žalec), Kos Karel (Vojnik), Gorišek Ivan (Vojnik), Hajsinger Josip (Celje), Slabe Franc (Kranj), Benedik Janko (Kranj), Dobnikar Ivan (Kranj), Pondrk Janez (Sv. Tomaž), Pintarič Anton (Sv. Tomaž), Munda Jožef (Sv. Tomaž), Šeruga Lovro (Sv. Tomaž), Žižek Dragotin (Žižki), Rame Franc (Žižki), Brumen Anton (Križevci), Rižner Franc (Sv. Marjeta), Kek Karel (Sv. Marjeta), Kostenjevec Alojz (Ptuj), Horvat Ivan (Šmihel), Vrničar Martin (Novo mesto), Knafelje Stanko (Šmihel), Lužar Franc (Št. Peter pri Nov. mestu), Prešeren Jože (Šmihel), Milek Anton (Črnomelj), Plut Anton (Črnomelj), Grahek Stanko (Črnomelj), Bahor Franc (Črnomelj), Kamin Matija (Čatež), Bajde Franc (Vače), Žakelj Joško (Žiri), Plut Stanko (Dijaki, Kranj), Pernišek Franc (Ljubljana), Jarc Vojteh (Dijaki, Ljubljana), Potokar Milan (Dijaki, Ljubljana), Tršinar Slavko (Dijaki, Ljubljana), Žakelj Filip (Dijaki, Ljubljana), Cepelnik Anton (Šoštanj), Pleskan Franc (Šoštanj), Godec Konrad (Ruše), Namestnik Mirko (Ruše), Antolič Jožef (Sv. Tomaž), Kosi Stanko (Sv. Tomaž), Kranjc Jože (Sv. Tomaž), Majcen Jožef (Sv. Tomaž), Munda Janez (Sv. Tomaž), Grand Franc (Gornja Radgona), Konečnik Avgust (Slovenjgradec), Karner Ivan (Slovenjgradec), Vostner Matko (Slovenjgradec), Krpač Ivan (Šmartno), Pratekar Josip (Mežica), Bezjak Ivan (Sv. Marjeta niže Ptuja), Lavra Ivan (Sv. Marjeta), Zamuda Ivan (Sv. Marjeta), Slodnjak Jože (Sv. Lovrenc v Slov. goricah), Horvat Stanko (Sv. Lovrenc v Slov. goricah), Rabič Tine (Jesenice), Gasser Albin (Jesenice), Jesenovec Franc (Škofja Loka), Eržen Viktor (Dol-Hrastnik), Erjavec Franc (Kostrivnica), Ogrinc Franc (Kostrivnica), Vostner Leopold (Sv. Križ pri Rogaški Slatini).

Letošnjo zimsko sezono se bodo zopet vršili zimski izpiti pri ekspoziturah. V dolgih zimskih večerih, ko te ne kliče načelnik v telovadnico ali podpredsednik k fantovskemu sestanku, vzemi v roke knjižico: Poslovnik, Tajnik, Blagajnik, Čebelica. Poleg tega dobiš za 4 Din knjižico: Vprašanja in naloge pri poslovnih izpiti. (23. zv. Orł. knjižnice), ki bo tvoj trud zelo olajšala. Treba bo le še nekaj dobre volje in šlo bo.

S. O. Z. je določila, da smejo bratje, ki imajo popolen izpit, nositi na rokavu surke viden odznak: srebrn trak. Zgoraj imenoma naštetih bratje se lahko takoj priglase zanj. Dobi se v pisarni S. O. Z. in stane 2 Din. — Bratje! Tudi na tem polju je odsekom odprta pot za medsebojno tekmo. Če Bog da, v letu 1930. bodo orlovski kroji zopet zalili belo Ljubljano. Odkod bo več »zaznamovanih«?

D. Utaga, cand. rer. gymn.:

Človek in njegovo gibanje.

I.

Orlovsko življenje v telovadnicah in na sportnih prostorih ni za zabavo ali samo za zdravje in za druge dobre namene. Podobne cilje je zasledovala telovadba pred petdeset in pred sto leti. Bila je taka doba, da so povsod iskali neposrednega dobička. O telovadbi so vedeli samo to, da krepi mišice in voljo, da rodi smisel za skupno delo. Le zato so jo gojili.

Ko se je nagnilo 19. stoletje, je bilo že sto in sto knjig o vseh mogočih telesnih vajah napisanih. Ves ta razmah je dal dušeslovcem veliko misliti. S tem se je rodilo vprašanje: odkod telesno gibanje človeka? Vse teorije niso mogle odgovoriti na to vprašanje — le nekdo je bil, ki je odgovoril: otrok v zibeli. Z rokami in z nogami je govoril svoj jezik: moram gibati, zakon narave je tak.

Dojenčki silno kričijo, kadar jih nevedne matere tesno povijajo, zakaj v vsakem človeku, posebno v otroku živi potreba, nagon po gibanju. Gibanje je torej nagona potreba, kakor je nagona potreba uživati hrano. Gibanje ni samo izraz življenja, temveč je njega telesni začetek in konec. S prvim dih-ljajem novorojenčka je stopilo življenje vanj, z zadnjim dih-ljajem pa nastopi konec, mir telesa, smrt.

Gibanje v ožjem smislu so telesne vaje. Tudi te so biološkega izvora. Saj skačejo otroci kar sami od sebe preko jarka in brez zapovedi tekajo okoli hiše, plezajo na drevo in mečejo kamen čez potok. Telovadbo in sport gojijo iz notranje potrebe. Zraven so veselih obrazov, vse doživljajo s smehom. Srečni otroci!

Življenja polni pridejo otroci v prvi razred ljudske šole. Tam pa se začne prav sistematsko dušiti otroško hotenje po gibanju. Na klop je priklenjen revček po štiri do pet ur dnevno. Kadar se zgame s trupom, ali če preširoko raztegne ročici, tedaj čuje vsakdanji opomin: mir!, roki na klop! Mine prvo šolsko leto in drugo in tretje... in tako se polagoma znižuje biološko hotenje po gibanju. Samo srce še pljuska kri po žilah in prsa se ritmično dvigajo in razširjajo pri dihanju. Vse ostalo telesno gibanje, ki je bilo pred leti še ritmično in podzavestno, je padlo po nekaj letih »vzgoje« in sedenja v šoli na minimum. Hotenje po gibanju se le še redko pojavlja: otrok čuti silo, pa ji ne najde izhoda. Hoče nečesa, pa ne ve, kaj je tisto. Le enega se spomni v takih trenutkih: tistih lepih časov, ko mu je bila razposajena igra vsakdanji opravek.

Ne samo otrokom, vsej mladini se pozna, da ima v sebi silo, ki ne najde izhoda. Zato dobiva današnja mladina vse prezgodaj znake, katerih naj ne bi

imela: zamišljenost, raztresenost — dolgčas. Nezadovoljstvo pride do izraza. Tukaj vidimo pomanjkanje v vzgoji, ki ima nalogo razvijati in voditi dobra nagnenja. Vzgoja stoletij pa je bila taka, da telesa in njegovega hotenja ni dovolj poznala. Tu je torej sovzrok raztrganosti v današnjem človeku, ki ima sicer velike možgane, živi pa v stalnem prepiru s samim seboj. Prepada med dušo, razumom in — telesom.

II.

Gibanje je več kakor odsev biološkega nagona. Gibanje je izraz človeka kot celote. Če se veselimo, so naše kretnje živahne, razposajene, široke. Če smo žalostni, povešamo glavo in roke in smo mirni. Če smo jezni, razbijamo. V koliki meri spremlja kretnja notranje doživetje je odvisno od tega, koliko ima človek prvotnosti in življenjske sile v sebi. Ali z drugimi besedami — od temperamenta. In še od tega je odvisno, v koliko ima v sebi podzavestnosti, ki je genialne nature, kakor pravi dr. R. Bode (Ausdrucksgymnastik). Podzavestno gibanje so n. pr. kretnje govornika. Saj govornik sam ne ve, da maha z rokami, da se mu poteze na obrazu izpreminjajo in da ves valovi, kadar govori iz globokega prepričanja. Te govorniške kretnje so podzavestne. Nikdo se jih ne more priučiti.

Izrazno gibanje ima v gotovem oziru globokejše vrednote kakor govorica. Z jezikom lahko govorimo drugače kakor mislimo, v gibanju ne moremo lagati. In kadar lažemo, takrat odreče telo, ker je nesoglasje v človeku. Na obrazu in v kretnji lahko spoznamo človeka, da-li govori iz srca.

*

Spoznali smo dvoje: 1. gibanje je navadna življenjska (biološka) potreba; 2. gibanje je izraz notranjosti, je posebna govorica. Prvo spoznanje je važno, da ne bomo mislili, da je telovadba stvar, ki jo je pogruntal moderni človek, temveč da izvira ista iz notranje potrebe. Iz nagona. Če priznamo nagon po gibanju, mu moramo dati tudi prosto pot. To pa pomenja velik preokret v vzgoji. — Drugo spoznanje pa je važno zato, da bomo cenili telesno izrazno umetnost (simbolične vaje), kakor cenimo glasbeno in besedno. Ali bolje: da jo bomo gojili.

Strah Franjo:

Potrebno in koristno bi bilo . . .

Oglasil se je v zadnji »Mladosti« fant, ki je povedal prav lepe stvari. Predvsem sprevidim iz članka, da je treba »Mladost« razširiti tudi na tiste, ki niso člani Orla. Točno! Stvar, ki sem jo v drugačni obliki dognal in poudaril že tudi sam pred par leti.

V ta namen bi bilo seveda treba še marsikaj drugega, razen zahteve in ugotovitve, da bi bilo to dobro in potrebno in koristno . . . Zakaj toliko listov kot mi Slovenci ima razmeroma malokateri narod. In ko to vemo, je obenem jasno, da mora tisti list, ki hoče posekati druge in se razširiti na nova polja, biti vreden vrstnik vsem ostalim listom, če ne celo prvak med njimi. Ako to reč vzamemo tako, da bi se »Mladost« razširila med tiste, ki zdaj berejo kakšne druge liste. Lahko pa jo je razširiti tudi med tiste, ki doslej sploh nič ali malo berejo. V tem slučaju je treba prav posebnega pisanja, ker je vendar razumljivo, da mladenič, ki mu ni dosti do branja, ne bo vzel kar vsake stvari v roke; izredno zajemljiva in pestra mora biti tista reč, da naj dotičnega res navduši in prevzame. Ker ni dovolj, da je človek s stvarjo, pa bodi ta tudi časopis ali knjiga, samo zadovoljen; mora ga navdušiti, da stalno o njej misli, jo vzame znova in znova v roko.

Ali je naša »Mladost« taka? Je! Ko bi dovolj prostora imela, še boljša bi lahko bila. In je treba, da bi bila: bolj živahna, vsestranska. Če bi se razširila kaj prida, bi se tudi v tem smislu lahko mnogo storilo. Zakaj ob večjem številu naročnikov bi bila »Mladost« cenejša in bi se zato tudi lahko razširila njen obseg, z obsegom pa pomnožila in izpopolnila stvarina.

V tem oziru imam pred očmi list čeških Orlov, ki izhaja na vsakih 14 dni ter se na kratko imenuje »Orel«. Je to tako preprost list po svoji zunanji in notranji obliki, da te naravnost preseneča njegova pestra vsebina, dana v preprosti, toda zanimivi razlagi. V listu najde fant vsega, kar mu je za razširitev duševnega obzorja potrebno.

Naša »Mladost« je v primeri z »Orlom« skromen list, dasi je po obliki bolj lična. Pomislili pa je ob tem treba, da šteje naš Orel in z njim naročniki »Mladosti« par tisoč oseb, na Češkem pa se orlovstvo lahko imenuje vsaj že v desetisočih, če ne celo v stotisočih. To pa je razlika, ki zlasti pri izdaji in opremi lista precej pomeni!

Zato bi bilo res v interesu lista samega kakor tudi orlovstva, če bi »Mladost« kar najbolj razširili tudi med neorganizirane fante. V tej smeri bi moral delovati vsak zaveden Orel.

Zakaj polrebno je in koristno!

Po svetu okrog.

Telovadba.

Češki Orel je v zadnjem času dobil sijajno zadoščenje in priznanje od strani državne oblasti kakor tudi nehote od celokupne javnosti. Nasprotniki katoliških organizacij, ki slejkoprej ne marajo videti in zato ne priznati dela in uspehov češkega Orla, so vprizorili o priliki državnega praznika in 10 letnice obstoja države malo »afero«, zaradi odlikovanj, ki jih je češka vlada takrat podelila raznim domačim in tujim odličnim osebnostim in organizacijam. Jezilo jih je namreč, da je takšno odlikovanje dobila tudi URO (Ustredna Rada Orla = Zveza Orlov), njen predsednik dr. Šramek, načelnik Večeča, odlični telovadec in mednarodni tekmovalc češkega Orla, br. B. Kostelka (zmagovalec pri mednarodnih tekmah kat. telovadcev v Parizu l. 1923.), pokrajinska zveza Orla za Slovaško in orlovsko društvo v Brnu. Češka vlada je ta odlikovanja v obliki medalj razdelila po posebnem pravilniku, ki pravi, da pripada takšna spominska medalja društvom in posameznikom, ki so bodisi kot telovadci, sportniki ali drugače kot telesno-vzgojni delavci zaslužni za svoj narod. Ta odlikovanja so bila dana kot spominski znak priznanja ob priliki desetletnice obstoja republike. Da je bil Orel kot ravnopraven postavljen v isto vrsto s Sokolom in DTJ (socialistična telovadna zveza), je le znak pravičnega pojmovanja češke vlade, ki je gledala na delo z višjega, narodnega in državnega stališča, ne pa morda zgolj s političnega. Toda vse svobodnomiselno časopisje je nesramno napadalo orlovstvo radi tega ter odločno zahtevalo, naj Sokol in DTJ ne sprejmeta odlikovanj, temveč jih vrmeta. Že

je izgledalo, da se bo to res zgodilo. Toda oglasili so se v časopisju stari in ugledni javni delavci, same avtoritete na sportnem polju, med njimi tudi uvidevni Sokoli, ki so o stvari drugače, povsem nasprotno sodili. Nekdo je celo odločno povedal, da je takšna akcija prosta otročarija, ki vidi in pozna samo sebe, izven sebe pa nikogar. Še bolj trdo pa je prijel užaljenec nekdo drugi, češ, da vendar ne gre, da bi odklanjala odlikovanja države tista organizacija, ki je sicer od iste države prosila in tudi dobila znatno podporo (pol milijona Kč) za potovanje na olimpijado v Amsterdam; zakaj pa takrat niso odklonili te subvencije? — Takšni in podobni tuši so užaljeno gospodo stregnili. Javnosti so sporočili, da ni tako hudo; da odlikovanj sicer ne bodo vrnilo, ampak bodo le protestirali proti nepravilni razdelitvi istih. Po njihovem prepričanju bi morala država odlikovati le Sokole in morda še ostale telovadne in sportne organizacije — le Orla nikakor ne. Češki Orel pa je kljub takšnemu mišljenju dobil z odlikovanjem svojih najvišjih predstavnikov in najboljših delavcev in društev zadoščenje od svoje vlade in s tem zaslužno priznanje najvišjega mesta v svobodni republiki.

V Brnu je skupno 96 telovadnih društev. Od teh je 17 orlovskih, 23 sokolskih, 21 nacionalnih, 22 komunističnih in 9 društev DTJ (socialistov).

Češka vlada za telesno vzgojo. Da se Češkoslovaška zaveda pomena telovadbe in sporta za narodno zdravje in da se resno briga za to polje kulture, so bila dokaz odlikovanja, ki jih je o priliki državnega praznika ministrstvo narodnega zdravja razdelilo

mnogim zaslužnim delavcem in organizacijam, ki se pečajo s telesno-vzgojnim delom. Skupno so razdelili 31 odlikovanj, 8 od tega števila v inozemstvo (dobila ga je tudi Jugoslovanska orlovska zveza).

Kat. organizacije v Italiji, ki so združene v katoliški akciji, štejejo blizu 1 milijona članov. Moških društev je 2000 z 80.000 člani, ženskih 5000 z 200.000 članicami, mladinskih društev je 8000 z 300—380.000 člani. Navedena so le verska društva, ker vse druge katoliške organizacije s kakršnokoli programom so fašisti razpustili s skavti vred.

Svobodomiselní Sokol v Ameriki združuje v 115 društvih 11.993 članov (7310 moških in 4683 ženskih). V letošnjem letu zaznamuje zgubo 600 članov, medtem ko katoliški Sokol stalno raste. Letos je svobodomiselní Sokol priredil v Chicagu svoj zlet v dneh od 26. do 30. avgusta. Prihodnji tak zlet bo l. 1933. v Chicagu, ko bo tam prirejena velika svetovna razstava. Značilno je, da se je večina članstva izrekla proti sedanjemu kroju, ki je prav tak, kot ga nosijo Sokoli v Evropi, ter zahteva nov kraj.

Razstava sodobne kulture v Brnu se je 15. novembra zaključila. Na razstavi je sodelovalo tudi češko orlovstvo, ki je z uspehom razstave zadovoljno, ker si je tu pridobilo bogatihkušenj za organizacijo svojih lastnih razstav.

Orel v Zemunu. Orlovstvo na Hrvaškem se stalno širi in lepo razvija. Zemun je mesto prav na meji bivše Avstrije, nasproti Beograda. Tam si je tudi Orel zgradil svoje gnezdo. Dalj časa je le životaril, ker ni imel primernih prostorov. V zadnjem času pa je bil v Zemunu zgrajen katoliški dom, za katerega imajo največ zaslug sestre sv. Frančiška. V Domu je dobil Orel v Zemunu nov, obširen prostor, kjer se bo lahko lepo razvijal. Prihodnje leto mislijo celo osnovati lastno orlovsko godbo.

Praški stadion, na katerem se bodo vršile drugo leto mednarodne tekme in orlovske prireditve, se nahaja na visoki ravnici blizu reke Vltave okrog 100 m nad njo. Radi tega je odtod prelep razgled na morje poslopij, palač in cerkva s stoletnimi zvoniki; pisano raznoličnost povečujejo še drevoredi in trgi ter med njimi se vijóča srebrna Vltava, ki spominja vsakega Čeha na burno zgodovino, ki se je odigravala na bregovih te znamenite reke. — Ves prostor, na katerem se dviga stadion, zavzema 250.000 m²; telovadišče samo meri 41.000 m², na njem more naenkrat nastopiti 10.000 telovadcev (na prostoru 32.000 m²), tako da preostane še 9000 m² za prostor, ki je določen le za orodne vaje in ki se nahaja ob robu telovadišča. Na tribunah bo prostora za 120.000 gledalcev, a radi lažega prometa bodo izdali o priliki zleta le 103.055 vstopnic. Stadion ima lastni poštni in telefonski urad. V sredini nad južno tribuno se bo nahajal glasbeni paviljon, odkoder bo glasba spremljala vaje. Na stadionskem prostoru so tudi garderobe za

telovadce, kuhinje, paviljoni, umivalnice, zdravniške ambulante in veliko sprehajališče v površini 54.000 m². Telovadci bodo prihajali na telovadišče skoz široki vhod v sredi južne tribune, pri nekaterih vajah pa istodobno skoz oba stranska vhoda na obeh koncih južne tribune. — Vrednost in lepota stadiona bo še zrasla, ker skuša orlovska organizacija ves prostor umetniško opremiti. — Kakor smo že poročali, je v kritje stroškov češkoslovaški Orel uvedel poseben sklad za svetovaclavske orlovske dneve. V ta namen češkoslovaški Orli veliko žrtvujejo, tako da je po dosedanjih pripravah sodeč zagotovljen tudi gmotni uspeh prireditve. Številni tisoči češkoslovaških Orlov neprestano mislijo in delajo na to, kako bi dokazal stadion napredek, zmago in slavo orlovske organizacije.

Iz Poljske. L. 1919. je bila na Poljskem (Poljakov je 27 milijonov, torej spadajo med večje narode) ustanovljena kat. organizacija: »Zveza poljske mladine« (v 1300 društvih okrog 160.000 članov). Zveza deluje v duhu »katoliške akcije«; goji prosvetno delo in telovadbo, posluhuje se najbolj švedskega načina. A bolj nego s telovadbo se pečajo z lahko atletiko in sportom. Ves sistem telesne vzgoje ima precej vojaške primesi in služi vojaškimi ciljem. V zveznem predsedništvu se nahaja kot telovadni organizator en častnik, ki ga imenuje vojska na predlog zveze. Zveza ima lastno tvornico telovadnih in sportnih potrebščin, ki je edina te vrste v vsej Poljski. — Poljsko sokolstvo se po svojem duhu loči od drugih slovanskih sokolskih organizacij, kar smo mogli opaziti že lansko leto iz tega, da poljski Sokoli niso hoteli iti v Prago, kjer naj bi se izvršila neka proslava na čast krivovercu Husu. Do nedavnega je bilo tudi v pravilih, da morejo biti člani sokolske organizacije le kristjani. Toda opaža se, da je slednja leta pričel prodirati duh ostalega slovanskega sokolstva tudi med poljske Sokole. Liberalni struji je uspelo, da je odstranila iz pravil prej omejeno določbo. Glavni voditelji organizacije so zelo blizu prostozidarjem; v bližnji bodočnosti bo poljsko sokolstvo kmalu zaplulo v liberalne vode, a katoliški del pristašev se bo moral prej ali slej odcepiti, če hoče ohraniti svoja kulturna načela. Prav zato se pa radujemo, da pridejo drugo leto v Prago tudi Poljaki v večjem številu in bo morda prav to dejstvo odločilni korak do ustanovitve poljskega Orla. — V Varšavi se je vršil 3. julija občni zbor poljske sokolske zveze: Sklenjeno je bilo, da bodo priredili v dneh 29. junija do 1. julija 1929 velik (VIII. redni) vsepoljski zlet v Poznanju z udeležbo »Zveze slovanskega sokolstva«. Za zletski fond pobirajo od vsakega člana po 2 zlota (1 zlot je nekaj čez 6 Din). Na občnem zboru so sprejeli protialkoholno resolucijo in sklenili reorganizirati svojo zvezo po načinu jugoslovanske in češke sokolske zveze.

Celjsko orlovsko okrožje.

Kratek bom skušal biti — kajne, br. urednik, nimate nič proti temu? — Okrožje ima 13 odsekov; število članstva znaša 279; telovadcev 152, od začetka poslovne dobe se je število dvignilo za 87. — Trije odseki so imeli 197 sej (od lanskega leta 95 več). Letne nastope je imelo šest odsekov. — Naraščaja je v okrožju 222; Mladcev pa 60 (število naraščaja od lanskega leta 70 več). — Pet odsekov ima lastne domove. — Toliko o delovanju odsekov v okrožju. — Naslednje vrste pa naj pričajo o delu okrožja, odnosno okrožnega odbora. — V 50 rednih sejah je okrožni odbor, sestavljen samo od štirih odbornikov, reševal dopise, določeval obiske, kateri so bili povprečno trije pri vsakem odseku; določile so se tudi revizije. Največ dela je seveda bilo za pripravo za tekme ter za stadionsko in okrožno prireditve. Tudi v stadionsko loterijo je odbor postavil svoje moči. — Vložni zapisnik šteje 490 števil. — Dne 22. aprila so se vršile tekme; udeležilo se jih je 11 odsekov; tekmovalo je 96 članov. Prvenstvo je odnesel odsek Trbovlje, isti odsek je tudi tekmoval letos za prehodni prapor; vsekakor dober in hvalevreden korak! — Stadionske prireditve se je udeležilo 92 članov v kroju, od teh 76 telovadcev. — Okrožje je izvedlo tudi poslovne izpite in se je istega udeležilo 15 bratov, ki so ga napravili s prav dobrim in dobrim uspehom. Meseca februarja se je vršil rekrutski tečaj. Lepa je bila udeležba: 22 fantov je dobilo nauka za na pol v težko vojaško življenje. — Okrožje je tudi priredilo 6 izletov (3 v civilu in 3 v krojih). — Najlejša je bila okrožna prireditve v Petrovčah. V sprevedu je korakalo: 7 praporov, 120 članov v krojih, 130 naraščajnikov, 100 Orlic z mladenkami in gojenkami ter 18 Mladcev. Bil je potreben ta praznik. Bogata in lepa dolina mora tudi biti prežeta orlovskih misli! — Za delo v okrožju je skrbel odbor, da bo čim boljše, zato je v ta namen razposlal na vse odseke svoj »Okrožni Vestnik«. Obravnavale so se v njem vse potrebne zadeve: loterija, tekme, prireditve, orlovski prazniki itd.; bil je dobrodošel vsakemu odseku. — Veliko se je storilo, a veliko je še treba storiti! — Bomo! — V oni zavesti, da smo zdravi člani naroda, da smo orodje v rokah Večnega, bomo delali — bomo! — Moramo! — Bog živi! — J—č.

D. M. v Polju.

Gotovo se še spominjaš, br. urednik, moje obljube, da se kmalu zopet oglašim v »Mladosti«. In ker obljuba dolg dela, sedaj to obljubo izpolnjujem s kratkim poročilom odsekovnega dela v l. 1927-28. — Dne 8. in 11. decembra 1927 smo igrali igro »Ljubezni in morja valovi«, dne 5. februarja in 6. maja pa igro »Dimež«. Obe predstavi sta izpadli

zelo dobro. — Dne 11. decembra 1927 je odsek sodeloval pri srenjski akademiji v št. Jakobu ob Savi, dne 11. marca pa v Sostrem. Častno je bil naš odsek zastopan pri srenjski javni telovadbi v Sv. Heleni. Tja je poslal 13 telovadcev za proste vaje, 4 na orodju, 3 za lahko atletiko, ter lastno vrsto v štafeti. Na stadionsko prireditve dne 1. julija, je naš odsek poslal 12 članov za proste vaje, 4 orod. telovadce in 3 lahke atlete. Udeležili smo se tudi tekem, kjer pa nismo želi velikega uspeha. Okrožne javne prireditve v Zagorju se je naš odsek udeležil s 7 telovadci. — Letošnjih okrožnih tekem se je od našega odseka udeležilo 6 članov. Od 264 dosegljivih točk smo dosegli 214,5 točk, si pridobili malo diplomo ter smo na drugem mestu v okrožju. — Dne 3. marca t. l. je priredil odsek članom, ki so odšli k vojakom, lep poslovilni večer (glej »Mladost« 1928, št. 4, stran 87). Na škofov 30letni jubilej smo poslali 3 člane v kroju s praporom. — Imeli smo tudi dvojce predavanj, kjer sta predavala g. prof. Polzelnik »O Orlovstvu« in pa g. Pfeifer »O telovadbi in sportu pri starih narodih«. Obeh predavanj so se člani udeležili polnoštevno. — V preteklem poslovnem letu je imel odsek 36 telovadnih večerov, 6 fantovskih sestankov, 11 sej in 2 četrtletna občna zbora. Odsek šteje: 21 rednih članov, 5 članov-vojakov in 12 starešin. — Bog živi! Zdravko.

Dob pri Domžalah.

Podajemo kratek opis odsekovnega delovanja v minulem poslovnem letu. — Prosvetno delo je bilo osredotočeno v fantovskih sestankih, katerih smo imeli 14. Tvarino letošnjih prosvetnih tekem »Socialno ekonomijo« nam je predaval g. kaplan Ambrožič. Sicer težko snov je znal spretno pojasniti z zanimivimi zgledi iz domačega in tujega življenja. Uvideli smo važnost tega za današnje socialno razvrane razmere potrebnega vprašanja, ter se zanj zanimali. V razgovorih koncem predavanj pa smo uganili marsikaj poučnega, vmes pa tudi zabavnega. — Telovadnih večerov smo imeli 18. Nastopili smo na Stadionu in še na treh manjših prireditvah. Udeležili smo se tudi okrožne tehnične in prosvetne tekme. — V organizatoričnem oziru se ne moremo ravno preveč ponašati. Odborovnih sej smo imeli 5, kar je sicer malo. Kriva temu je deloma zaposlenost odsekovnih odbornikov tudi drugod, pa tudi pomanjkanje časa v poletju. Poslovanje pa smo imeli kolikor mogoče točno. Srečk druge stadionske loterije smo razpečali 150, kar je za naše razmere vsekakor zadovoljivo število. Posebno še, če pomislimo, da so jih večje število prejeli tudi še posamezniki. — Skromno je to naše poročilo v vseh ozirih. Imeli smo dostikrat boljše načrte. Toda prišle so vmes ovire, katere smo morali po svojih močeh premagati, če-

tudi ni šlo vse gladko. Našli nismo tudi vedno pomoči, kakor bi pričakovali. Toda to nas ne sme plašiti! Zavedamo se, da vstaja nam Slovencem boljša bodočnost, ko bo naša mladina, prežeta orlovskega duha, nastopala na vseh poljih javnega življenja ter prekvašala naš narod s pravo krščansko kulturo in prosveto. — Bog živi! — J. K.

Horjul.

Umrlemu bratu Petru Velkavrh v spomin.

Nemila usoda je utrgala cvet iz naše organizacije, zvestega člana Orla.

Izgubili smo brata Petra. Mlad 22 leten fant je bil, že je dozorel, da bi delal za ideale organizacije, v katero je stopil kot

† Peter Velkavrh.

sedemletni deček. V preteklem letu je postal vojaško službo. Služil je kot topničar v Vel. Kikindi.

Vrnil se je duševno neizpremenjen nazaj v naše orlovsko gnezdo in z vso vnemo pričel zopet delati med nami. Mlada nepokvarjena duša je poznala le pot, ki jo kaže orlovstvo v bratstvu in ljubezni. Ali sredi te poti ga je zavratna bolezen položila na smrtno posteljo. — Bil nam je zvest prijatelj in vztrajen delavec. Prekmalu ga je poklical Gospod iz naše srede. Zadnje bratsko dolžnost mu je izkazal odsek 9. oktobra, ko ga je spremil na zadnji poti k večnemu počitku.

Ohranili ga bomo v lepem spominu. — P. F. L.

Dramlje pri Celju.

Evo Vam, dragi bratje, novost: v »Mladosti« dopis iz Dramelj. »Kaj imajo v Dramljah tudi orlovski odsek?« boste vprašali. Tudi, tudi! Čeprav je še mlad. Ustanovljen 18. sept. 1927, je letos dopolnil eno leto svojega obstoja. Veže nas prijetna dolžnost, da poročamo, kako je odsek deloval v tem prvem letu svojega življenja. Najlepši je bil dan naše ustanovitve, proslavljen s celodneвно

orlovsko prireditvijo. Nadaljnja pot, po kateri smo hodili to kratko dobo, ni bila ravno z rožicami posuta. Naleteli smo na razne ovire in težave. S trdno voljo smo prišli preko vsega in zdržali. Člansvo se je izkristaliziralo, slabi so odpadli. — Meseca januarja smo ustanovili naraščaj, ki še danes napreduje. Pri prosvetnih tekmah smo si priborili malo diplom. Stadijskega nastopa so se člani udeležili polnoštevilno. Nastopili smo tudi na okrožni prireditvi v Petrovčah in pri Sv. Križu pri Rogoški Slatini, ter dne 16. sept. v Celju ob priliki blagoslovitve orlovskega Doma. Dne 23. sept. smo uprizorili krasno trodejsansko igro: »Učiteljica«, katero smo dne 7. okt. ponovili v Sv. Jurju ob juž. žel., 16. okt. pa v Vojniku. Ustanovili in uredili smo knjižnico. Dne 30. sept. se je ob navzočnosti ustanovitelja odseka, visokošolca brata Kolarja, vršil redni občni zbor, na katerem se je napravil podroben načrt, za delo v prihodnjem poslovnem letu. — Bog živi! Br. Z.

Gornjesavinjska srenja.

Zopet podajem nekaj vrstic o skromnem delovanju naše srenje v letošnjem letu. Odbor srenje se je posebno trudil za redno poslovanje pri podrejenih štirih odsekih, zavedajoč se, da v veliki meri ravno od tega zavisi splošen napredek. — V to svrhu je izvršil br. tajnik štiri poslovne, br. načelnik pa dve tehnični reviziji pri odsekih Nazarje in Mozirje; odseka Sv. Frančišek in Solčava sta bila pregledana od okrožja. Več tehničnih revizij ni bilo potreba, ker je odseke itak večkrat obiskal telovadni učitelj S. O. Z. — Nadalje so se vršili trije srenjski sveti. Malo, boste rekli, a kdor pozna razmere, zlasti veliko oddaljenost odsekov, bo izprevidel, da jih ni mogoče redno sklicavati, kakor to zahteva Poslovnik. — Vložni zapisnik izkazuje od 30. oktobra 1927 do 1. novembra 1928 43 došlih ter 37 odposlanih dopisov. — V poslovnem oziru dobro delujeta odseka Solčava in Sv. Frančišek, slabše Mozirje, a odsek Nazarje zaenkrat — radi notranjih razmer — skoro spi, vendar upamo, da bo zopet bolj oživel. V tehničnem oziru kaže napredek posebno odsek Mozirje, ki si je letos nabavil nov drog in palico za skok, s katero pridno trenirajo in že lahko pokažejo lep uspeh. — Okrožnih tekem, ki so se vršile 15. aprila v Šoštanju, se je udeležil odsek Sv. Frančišek, ki je dosegel 252 točk in s tem prvenstvo v okrožju. Odsek Solčava, ki se radi oddaljenosti (okoli 50 km) ni mogel udeležiti tekem v Šoštanju, je pozneje tekmoval doma in dosegel 226 točk, kar znači lep napredek od prejšnjega leta. — Odseka Nazarje in Mozirje se tekem nista udeležila, akoravno sta se za iste pripravljala. Nameravali smo izvesti še tekme naraščaja, pa so radi ovir morale odpasti. — Na tabor S. O. Z. 1. julija v Ljubljani, so postavili odseki 21 članov, od teh 16 v krojih; pri prostih vajah je nastopilo 12 telovadcev. — Srenjske prireditve letos ni bilo; vršile

pa sta se dve odsekovni: 17. maja pri Sv. Frančišku, 2. septembra v Solčavi. — Bratje! Zima je zopet tu, čas našega notranjega dela. Izrabimo ga dobro, da nam bodo v prihodnjem letu zoreli še lepši uspehi. — Bog živi! — F. Z., tajnik.

Hrušička srenja.

Kakor druga leta se oglašamo tudi letos in poročamo danes o našem delovanju. Novi srenjski odbor se je zavedal svoje naloge, šel je z vso vnemo na delo. Vso pozornost smo obrnili odsekom, zlasti njihovemu poslovanju. Izvedene so bile po odsekih poslovne revizije — 6 po številu, ki so odkrile marsikateri nedostatek. Tudi telovadnih revizij se je izvršilo šest. Srenja je skrbela za stalni stik z odseki in to predvsem potom večkratnih obiskov, ki smo jih izvršili 76, in še z raznimi okrožnicami in dopisi, zlasti pa z rednimi srenjskimi sveti. Vseh srenjskih svetov je bilo šest. Odborovnih sej je bilo 24. — Dne 10., 11. in 12. oktobra smo izvršili srenjski tehnični tečaj v društvenem domu v Dev. Mar. v Polju, vodil ga je br. Ulaga. Tečaja, ki se je vršil ob večernih urah, so se udeležili vsi odsekovni načelniki in nekateri odsekovni vaditelji. Izvršili sta se dve srenjski telovadni akademiji, prva v St. Jakobu ob Savi dne 11. decembra 1927 z desetimi točkami, ki so bile izvajane srednje dobro. Pred akademijo je lepo orisal orlovsko življenje okrožni zastopnik br. Fran Strah. Druga akademija se je vršila v Sostrem z desetimi točkami, ki so bile izvajane veliko boljše kakor pri prvi akademiji. V naši srenji so v tem poslovnem letu priredili akademije odseki Hrušiča (1. I.), Dol pri Ljubljani (29. IV.) in Sv. Helena (19. III.). Vse te akademije so bile povprečno dobro izvedene, le v podrobnostih premalo skrbno pripravljene. — Naraščaj se je najbolje odrezal pri odseku Dol, ki utegne ob svojem času zopet privedi odsek na višino, na kateri je že bil. — Dne 22. apr. so se vršile okrožne tekme. Od naše srenje sta se jih udeležila dva odseka in sicer Dev. Mar. v Polju in Hrušiča. Ta številka je veliko premajhna za našo srenjo, ker obstoja iz petih odsekov. Pri splošnih okrožnih tekmah je dosegel odsek Dev. Mar. v Polju 214 točk in s tem v okrožju drugo mesto (malo diplomo); odsek Hrušiča 182 točk, v okrožju peto mesto s pohvalnim pismom. 20. maja t. l. so se vršile tekme Mladcev, ki jih je vodil srenjski odbor. Udeležba je bila dobra, ker prejšnje leto se teh tekem ni udeležil noben odsek. Mladci odseka Dol pri Ljubljani so v okrožju drugi, v srenji prvi, D. M. v Polju v srenji drugi, Hrušiča tretji. Dne 3. junija smo imeli popoldansko srenjsko javno prireditev. Ob 1 popoldne je bil sprejem bratov in sester v Dolskem, na kar se je vršil krasni sprevod v Kamnico s tremi prapori, konjeniki odseka Dol, godba Sloga, predsedstvo srenje in odsekov, nadalje 45 članov v kroju, 21 članic, 23 Mladcev in 28 Orličev. Skupno je bilo članstva v kroju pri sprevodu

117. Pri prostih vajah je nastopilo 53 članov. Med telovadbo je srenjski preds. br. Anton Gradišek imel lep govor. Največje pa je bilo zanimanje med občinstvom na koncu, ko se je pričel štafetni tek med odsekom D. M. v Polju in Sv. Heleno za prehodno srenjsko darilo, katero si je priboril odsek Sv. Helena. Zvezne prireditve na Stadionu se je udeležilo iz naše srenje v kroju 34 članov, pri prostih vajah jih je nastopilo 43. Tudi okrožne prireditve v Zagorju ob Savi se je članov iz naše srenje v precej velikem številu udeležilo. Zadnje naše delo, ki smo ga izvršili, je bil vztrajnostni tek na 2200 m dolgi progi v D. M. v Polju na prostoru Moto-kluba. Tekmovali so trije odseki in sicer D. M. v Polju, Sv. Helena in Hrušiča. Prvi je bil v 6.40 min. br. Joško Bajda, član odseka Hrušiča (ki je bil od strani občinstva burno pozdravljen), drugi je pritekel v 6.41 min. br. Ferdo Čemažar, član odseka D. M. v Polju. S tem si je odsek Hrušiča priboril že vdrugič prehodno srenjsko darilo. — Dne 9. sept. se je vršil sedmi letni občni zbor naše srenje v društvenem domu v Hrušiči, na katerem je bil ponovno izvoljen za srenjskega predsednika br. Anton Gradišek, član odseka Hrušiča in tudi vsi drugi odborniki so člani odseka Hrušiča. — J. B.

Metlika.

Kakor smo obljubili v 9. številki »Mladosti«, vam pošiljamo danes natančnejši pregled o delovanju odseka v minulem poslovnem letu. — Redni letni občni zbor se je vršil dne 23. septembra. Odbor je podal na njem izčrpana poročila, iz katerih moremo ugotoviti naslednje: V prošlem letu je bilo 146 telovadnih ur s precej dobro udeležbo. Odsekovno poslovanje se je tudi v redu vršilo, ter je prejel odsek 116 dopisov. Odpodljal pa jih je 79. Odborovnih sej je bilo 15, fantovskih sestankov 8. Blagajna izkazuje sledeče: Vseh dohodkov v preteklem letu je bilo 2385.10 Din, izdatkov pa 1765.15 Din; gotovina v blagajni je znašala torej 23. septembra 619.95 Din. Poleg tega pa ima odsek še nekaj dobiti na zaostanku članarine. Dolžan pa je odsek še na nakupu bradlje 1100 dinarjev, kar bo treba v prihodnjem letu poravnati. — Odsek šteje sedaj 13 rednih članov, 2 starešini, 11 ustanovnih članov ter enega člana vojaka. — Na predlog preglednikov je dobil odbor od občnega zbora absolutorij, in sicer soglasno, kar je znamenje, da je odbor svoje dolžnosti točno in vestno izpolnjeval. Pri volitvi je bil ves stari odbor soglasno ponovno izvoljen. Žal le, da je odbor postal kmalu okrnjen. Komaj 14 dni nato nas je namreč br. predsednik Anton Štular zapustil. Kuga izseljevanja, ki razsaja v našem kraju, je doletela tudi njega. Pustil nas je in odšel v daljine kraje južne Amerike, v Argentino. Pripominjamo, da je v Beli krajini, posebno še v okolici Metlike, izseljevanje silno razpašeno. Samo letošnje leto je odšlo od nas na stotine fantov v Ar-

gentino, Kanado, Avstralijo itd. Vzrok so slabe gospodarske razmere, osebno slaba leta. — Imenovani predsednik je predsedoval odseku dve leti in je svoje dolžnosti opravljal naravnost vzorno, tako da se je pri bratih silno priljubil in ga težko pogrešajo. Predsedniške posle je začasno prevzel ravnokar od vojakov došli br. Martin Pečarič, ki je bil tudi svoj čas več let odsekovni predsednik in se je izkazal za to izredno sposobnega. — Dal Bog, da bi odšli br. predsednik bil zvest svojim orlovskim načelom tudi v tujini, ter se zopet kmalu čil in zdrav povrnil med nas drage mu brate. Bog ga živi v novi domovini! — Pred par dnevi nas je za nekaj časa zapustil tudi brat načelnik Anton Tajčman. Odšel je v šestmesečno združno šolo v Ljubljano. Njega pa je nadomestil tudi že bivši odsekovni načelnik Anton Starc, ki se je dne 31. oktobra 1928. vrnil iz kmetijske šole z Grma pri Novem mestu, katero je zadnje leto obiskoval, ter je isto dovršil z odliko in je bil pri izpitu prvi med vsemi učenci tega letnika, k čemu mu vsi bratje iskreno čestitamo. — Sedaj, ko so nastopili dolgi zimski večeri, bomo pričeli z rednimi fantovskimi sestanki, na katerih bomo marsikaj lepega in koristnega predelali. — Bog živi! — Brat Janko.

Savinjsko orlovsko okrožje.

Odbor Savinjskega orlovskega okrožja je imel v poslovnem letu 1927-28. 3 okrožne svete, 25 odborovnih sej in 5 vaditeljskih sej. Poleg tega so se odborniki povečini udeležili vseh srenjskih svetov in treh podveznih svetov v Celju, ter 2 zborov delegatov J. O. Z. in obnega zbora S. O. Z. — Revizije in obisk: Okrožni odbor je obiskal in revidiral odseke: Polzela 19. februarja, Velenje 4. marca, Ksaverij in Solčava 31. marca in 1. aprila. Okrožni načelnik je obiskal odsek Polzela ob priliki javne telovadbe, tajnik pa odsek Velenje ob prireditvi igre »Čevljar«. — Tečajji: Odbor pa ni samo revidiral odsekov, se udeleževal raznih svetov in prireditev, temveč je tudi sam organiziral različne tehnične in rekrutske tečaje. 31. oktobra je priredilo okrožje enodnevni rekrutski tečaj (udeležba 5 novincev), na katerem so predavali br. Oštir o ustroju vojske, č. g. Karo pa o moralnem življenju pri vojaki. Poleg tega tečaja je odbor organiziral še dva tehnična tečaja za proste in redovne vaje ter gimnastiko. Prvi tečaj je bil enodnevni in se je vršil 16. oktobra pod vodstvom br. podnačelnika Srebreta, obvezen je bil le za one odseke, ki se niso udeležili enotedenskega tečaja pri S. O. Z. v Ljubljani. A so se odzvali tudi drugi odseki (udeležba 9 tečajnikov). Uspeh zadovoljiv. V dneh 18. in 19. decembra se je vršil drugi, in to dvodnevni tehnični tečaj, obvezen za vse odseke. Vodil ga je br. okrožni načelnik Saller. Udeležba 11 tečajnikov. Uspeh po izjavi tečajnikov samih boljši od prvega. Povabilo je okrožje tudi

na socialen tečaj vse odseke okrožja, ki ga je priredila Šaleška srenja v Šoštanju dne 26. februarja 1928, a se je odzval le odsek Sv. Jurij ob Taboru. — Okrožni odbor se je udeleževal tudi tečajev, prirejenih od S. O. Z. v Ljubljani. Br. podnačelnik se je udeležil enotedenskega tehničnega tečaja za odsekovne načelnike. Br. načelnik 14 dnevnega tehničnega tečaja za okrožne načelnike od 17. do 29. oktobra. Br. vodja naraščaja tridnevnega ponavljalnega tečaja za vodje Mladcev. Br. predsednik tridnevnega podpredsedniškega tečaja od 11. do 13. oktobra. Br. načelnik tridnevnega trobentaškega tečaja v dneh od 14. do 16. januarja 1928. — Izpiti: Poslovne izpite so polagali dne 26. decembra trije člani na sedežu okrožja, in sicer sta položila br. tajnik in blagajnik celotni poslovni izpit, a br. Lesnik samo delnega. Br. načelnik vaditeljskega s prav dobrim uspehom ter br. vodja naraščaja istotako. — Splošne tekme so se vršile dne 15. aprila 1928. Uspeh nad vse pričakovanje dober. Tekmovalo šest odsekov. Vsi odseki dosegli malo diplomo, a odsek Ksaverij veliko in s tem že drugo leto okrožno prvenstvo. — Stadionske prireditve se je udeležilo iz našega okrožja 29 telovadcev in nekaj nad 30 v krojih. To bi bilo na kratko opisano delovanje okrožja. Sedaj pa še nekoliko o delovanju odsekov. Navajam samo odborovne seje (prva številka), fantovske sestanke (druga številka) in telovadne ure (tretja številka). Imeli so: Odsek Šoštanj 11, 18, 58; Velenje 10, 5, 50; Mozirje 9, 3, 18; Nazarje 5, —, 20; Ksaverij 13, 3, 26; Solčava 11, 11, 46; Polzela 12, 2, 36; Sv. Jurij 13, 20, 55; Sv. Pavel 20, 21, 41; Vransko 15, 21, 77. Torej je v telovadnem oziru najboljši odsek Vransko, v prosvetnem zopet Vransko in Sv. Pavel, v organizatoričnem pa Sv. Pavel ter Vransko in Ksaverij. — Bog živi!

Koroško orlovsko okrožje.

Kmalu bo minulo že dve leti, odkar ni bilo nobenega glasu od nas, zato je skrajni čas, da se zopet enkrat oglasimo v svojem glasilu, kajti drugače bodo mislili bratje širrom naše Slovenije, da že spime vsi skupaj spanje pravičnega. Da temu ni tako, hočem dokazati z nekaterimi podatki o delovanju našega okrožja v preteklem poslovnem letu. — Naše okrožje obsega 8 odsekov, ki so: Črna, Mežica, Muta, Pameče, Prevalje, Slovenjgradec-Stari trg, Šmartno in St. Janž pri Sp. Dravogradu. Vsi ti odseki so imeli v tem letu 77 sej, 88 sestankov z 80 predavanji, na katerih je bilo skupno povprečno 521 bratov; povprečno je prišlo na en sestanek 7 bratov. Članskih telovadnih ur je bilo 467, na katerih je bilo skupaj povprečno 521 telovadcev, na eno telovadno uro pa 11 telovadcev. Vaditeljskih telovadb je bilo 23, javni telovadbi sta bili dve, akademija 1, dramske predstave 3, odsekovni izleti 4 in drugovrstne prireditve 2. Okrožje šteje: 25 gostov, med temi 22 tel. in 3 netel., 71 rednih

članov, med temi 48 telovadcev in 23 netelovadcev, 39 starešin, 3 tel. in 36 netel., 2 redna člana vojaka in 29 podpornih članov. Skupno torej 73 telovadcev. Vseh članov skupaj je 166, Mladcev 27 in Orličev 60. — Umrli sta v tem letu 2 br.: starešina Ivan Vrhnik od odseka Pameče in Anton Ubel iz Slovenjgradca, ki sta se oba ponesrečila: prvi je utonil v nekem ribniku pri Velenju, drugi se je ubil po stopnicah na svojem domu in br. A. Slemenik od odseka Šmartno, umrl na pljučnici. — Okrožni odbor je imel v tem poslovnem letu samo 6 sej, kar je za okrožje veliko premalo. Vzrok temu je, da so bili vsi okrožni funkcionarji preveč oddaljeni od okrožja in tudi vsi preveč zaposleni, ter se sklicanih sej pri najboljši volji niso mogli udeležiti. Okrožni sveti so se vršili 3. Vložni zapisnik je dosegel 261 zaporednih števil. Došlih dopisov 158, odposlanih 176, med temi 33 okrožnic. Poslovni izpiti so se vršili 29. januarja na sedežu okrožja. Napravili so 4 celoten izpit z dobrim uspehom, 6 pa delne izpite. Okrožnih tekem se je udeležilo 6 odsekov, in sicer: Mežica s 14 člani je dosegel 207 točk, Šmartno z 8 člani 200 točk, Muta s 4 člani 200 točk, Slovenjgradec z 6 člani 181 točk, Pameče s 3 člani 177 točk in St. Janž z 8 člani 158 točk. Med temi so dobili odsek Mežica, Šmartno in Muta malo diplomo, odsek Slovenjgradec in Pameče pa pohvalno pismo. — Stadionske prireditve 1. junija se je udeležilo 32 članov v kroju in 40 pri telovadbi. Naraščaj je tekmoval od treh odsekov, in sicer: Mežica, Mladci, dosegli 177 točk; St. Janž, Orlič, dosegli 212 točk; Muta, Orlič, dosegli 213 točk. — Okrožna prireditve se je vršila to leto v Mežici 19. avgusta in je izpadla v finančnem oziru sicer bolj slabo, v moralnem oziru pa lepše kakor katerakoli okrožna prireditve dosedaj v našem okrožju. V sprevidu je korakalo okrog 50 članov v kroju, od teh 44 iz našega okrožja, Mladcev je bilo 19 in Orličev 44 in dva prapora. Pri popoldanskem telovadnem nastopu je nastopilo 56 članov pri prostih vajah, Mladcev 19 in Orličev 44. Pri slovesni sv. maši, katero je daroval br. dr. Gr. Rožman iz Ljubljane, ki je imel tudi krasen cerkveni govor, so člani peli »Zgrinjajo se vrste naše« in »Povsod Boga«. Petje je napravilo na občinstvo dober vtisk. Na telovadišču popoldne je imel med telovadbo kratek, a res krasen govor br. dr. Sušnik iz Maribora. Prireditve je posetilo okrog 500 ljudi iz Mežice in okolice, celo precej koroških Slovencev iz cnstran meje se je udeležilo te naše prireditve. — Odseki delujejo še precej dobro, manjka jim le dobrih in izvežbanih delavcev. H koncu naj še ne pozabim omeniti, da se je okrožje v maju 1927 vsled preselitve Mchorjeve tiskarne iz Prevalj v Celje, kamor so obenem tudi odšli vsi prejšnji funkcionarji okrožja in odseka, preneslo na odsek Slovenjgradec, kot takrat številčno najmočnejši odsek. — Odsek Slovenjgradec je okrožje prevzel s tem, da so se novi funk-

cionarji izvolili iz njegovega kakor tudi iz odseka Šmartno. Od začetka je sicer šlo težko, ker še novi funkcionarji niso bili veščji o vodstvu take edinice kakor je okrožje, pozneje pa smo se polagoma tudi temu privadili, sedaj pa že vlečemo ta okrožni voz naprej in upamo, in ne samo upamo, ampak hočemo, da bomo v tem poslovnem letu ta okrožni voz pripeljali zopet višje do mnogo boljših uspehov kakor v preteklem letu, in k temu pomagaj nam Bog! — Bog živi!

M. Vostner.

Sv. Anton v Slov. goricah.

Bratje! Ne vzemite nam v zlo, ako se zopet oglašam »Mladosti« odsek, nad katerim je že marsikateri izrekel obsodbo, da je — umrl, ko ste v 4. številki »Mladosti« 1928 čitali, da živimo tik ob grobu. Res je življenje našega odseka bilo takrat s trnjem ovenčano... Imeli smo včasih težke trenutke, čuli vsakovrstne očitke, sto je načinov, ki so se jih nasprotniki posluževali, da bi omajali v naših sreih vero v bodočnost in procvit organizacije. A naša srca so bila trdnjša in glave naše niso klonile. Z velikimi koraki smo stopili v borbo za naša načela, ki nam jih je hotel zatreti nasprotnik z besedami, da je naša organizacija brezsmiselna v službi gotove klike. — Zopet nismo klonili...! Ob vsaki priliki in največji sili smo prilivali nove navdušenosti, tako da se je sčasoma naše s trnjem ovenčano življenje začelo spreminjati v lepo zelenje, iz katerega se je začel razcvitati krasen cvet, že tako dolgo zaželeni — »Društveni dom«. — Čakali smo, dolgo smo čakali in razmišljali, ali naj začnemo? Šele v maju 1928. smo se spomnili besed dr. Kreka, ki je rekel: Začeti je treba, to je vsa skrivnost. — Začeli smo — Na binkeštni ponedeljek 1928. je bil položen prvi kamen, blagoslovljen od č. g. svetnika Gomilšeka. Toda s pomočjo raznih nasprotniških elementov so nam zopet delo za nekoliko časa ustavili. Tudi v tem oziru smo storili vse potrebno. Ja smo lahko delo neovirano nadaljevali. In glejte, kaj se je zgodilo? Dne 14. oktobra 1928 je zaplapolala raz poslopje mogočna zastava v znak slovesne otvoritve in blagoslovitve našega novo zgrajenega društvenega doma, ki krasí sedaj naš Antonjevski grič; nam v ponos in spodbudo, znancem pa v pričevanje o idealnem stremljenju naših navdušenih Orlov... — Ob tej priliki je naredila srenja Sv. Benedikt izlet k nam. Na našo željo je bil častno zastopan tudi odsek Sv. Jurij ob Ščavnici. Odsek Sv. Lovrene v Slov. goricah se pa vsled slabega vremena ni mogel odzvati; vzrok, ki ga seveda priznavamo. Posetili so nas celo bratje iz Maribora s svojim krasnim praporom, kar je slovesnost precej povzdignilo. Solze veselja pa je privabila marsikateremu v oko godba »Katoliške mladine« iz Maribora, ko se je v krasnih zvokih razlegala raz grič Slovenskih goríc. V od pridnih deklet okrašeni dvorani se je zbirala množica

ljudstva k igri »Mala pevka«, katero je vpri-zoril odsek s pomočjo pevskega zbora. Z novim Domom je prišla v naše člane tudi nova navdušenost. Klana zrna, posajena leta 1924. v mlada srca, so vzklila, rastle, cvetela in Janes rodijo sadove, da se jih lahko veselimo, ko gledamo v našo preteklost. — S pesmijo na jeziku in s smehom v očeh se shajamo sedaj na resno delo v telovadnici in društveni sobi. V teh dveh se hočemo z našim neumornim delom bližati onemu cilju, čigar naslov nosi društven dom nad glavnim vhodom: »Veri in Prosveti.« Tu hočemo po krščanskih načelih vzbujati, utrjevati in ogrevati ljudstvo za vzore krščanskega mišljenja in življenja. — Bratje širom Slovenije! Ali Vam ne vzkipeva mlada kri, ko gledate v duhu sadove odseka, ki je obrnil nov list v knjigi svojega življenja, ko je prej čašo bridkosti napolnjeno od vsega nasprotstva posrkal do dna! — Bratje, v bratski vzajemnosti smo stopili zopet med vas, da skupno gradimo, skupno delamo za ideje, ki nam jih je zaštel naš veliki Krek in ki nam jih poje naša orlovska himna:

Narod slovenski, k nesmrtni slavi

Tvoji se naše sile bore...

Bog živi! — Franjo.

Slovenjgradec.

O našem odseku, dasi obstoja že čez tri leta, še do danes ni bilo v »Mladosti« nobene-glasu. Mnogi izmed bratov niti ne vedo, da tudi v Slovenjgradu obstoja orlovska gnezdo. Ustanovil se je odsek v mesecu juliju l. 1925. Takoj po njegovem rojstvu so nagromadili naši nasprotniki nanj kopico obrekovanj in laži. Odkar se je moral eden zagovarjati pred sodiščem (oktobra 1926), nas tudi tukajšnji nasprotniki puste še precej pri miru, ker so uvideli, da z lažmi in obrekovanjem ne pridejo daleč, kvečjemu pred sodišče. Zgodovina odseka, ako bi jo hotel na drobno razložiti, bi bila zelo obširna in dolga, ker pa se moram ozirati na prostor v »Mladosti«, sem se omejil glede zgodovine samo na teh par stavkov in podam poročilo o delovanju odseka v tem poslovnem letu. — V tem poslovnem letu je imel odsek 10 odborovih sej in sestankov. Na sestankih smo obravnavali socialno ekonomijo (pred tekma-mi), potem pa samo praktično znanje n. pr. o raznem mrčesu kot prenašalcu nalezljivih bole-zni, o poštnih odredbah in nje manipula-ciji in drugo. Sestanke imamo sicer določene za vsake 14 dni, ker pa nimamo za to primer-nih prostorov in smo imeli en sestanek tu, drugega zopet tam, zato smo jih morali žal le preveč omejiti. Na sestankih je bilo vsega skupaj povprečno 70 članov, na en sestanek je prišlo povprečno 7 članov. Član-skih telovadnih ur je bilo 121 s 726 člani, na eno telovadno uro torej 6 telovadcev. Telo-vadcev je 12, med temi 10 rednih članov in 2 gosta. Članov je: 2 gosta, 14 rednih članov, 12 starešin, 1 član-vojak, 14 podpornih čla-nov in 1 ustanovni član. Vseh članov skupaj

je 44. Odsek je priredil 7. junija t. l. aka-demijo, združeno z dramatično predstavo »Za križ in svobodo«, ki je prav dobro izpadla. Odsekovna izleta sta bila 2, vlog v čebelici je 6, abstinente je 1 in Orličev 6. Odsek si namerava ustanoviti svoj abstenenčni krožek kot podružnico »Svete vojske« v Ljubljani. Vložni zapisnik je dosegel v tem letu 179 za-porednih števil. Došlo je 133, odposlalo se je pa 74 dopisov. Odsek ima 6 krojev, od katerih sta 2 last odseka, 4 pa last članov, 8 telovadnih oblek, 7 last odseka, 1 last člana, 12 malih zastavic, skakalno orodje za skok v višino in 37 igerskih, vzgojnih, na-božnih in poslovnih knjig ter en rog. Skupni denarni promet je znašal Din 4542-55. V tem letu se je na predlog okrožja pridružil našemu odseku tudi odsek Stari trg, nakar se imenuje odsek Slovenjgradec-Stari trg. Dva člana sta v tem letu napravila poslovni izpit z dobrim uspehom. Orlovske praznike je od-sek obhajal vseh štirikrat s skupnim sv. ob-hajilom. Splošnih tekem se je odsek udeležil s 6 člani, na katerih je dosegel 181 točk in dobil pohvalno pismo. Stadionske prireditve v Ljubljani se je udeležilo 10 članov, 5 v kroju pri sprevodu in 5 v civilu, ter 9 pri telovadbi. Na odsekovni prireditvi v sosed-nem Šmartnem ob priliki proslave 5letnice obstoja odseka je nastopilo 7 članov pri telo-vadbi, 6 v kroju in 1 v civilu. Nadalje je odsek nastopil 12. avgusta z 11 člani v kroju pri procesiji z Najsvetejšim ob priliki lepe nedelje na Starem trgu. 5 članov se je pa udeležilo 25. novembra l. l. pogreba pokoj-nega br. Iv. Vrhnjaka, starešine odseka Pa-meče. 27. marca t. l. se je na svojem stano-vanju po stopnicah ponesrečil starešina br. Anton Ubel v Starem trgu, bivši predsednik odseka Stari trg. Pogreba se je udeležilo 7 članov v kroju, 2 iz Šmartna in 2 iz St. Janža. Skupaj 11. V tem letu je odsek kupil 3 kroje in 1 rog. Kroje je kupil od drugih odsekov, ki so imeli kroje na prodaj, za člane, kateri so potem denar vrnili. — Največ trpi odsek zaradi tega, ker nima primernega prostora za sestanke. V tem tiči tudi krivda, da se sestanki tako redko vrše. Dolgo smo se zbi-rali v praznem trgovskem lokalu, dokler nam še tudi ta ni bil odvzet in oddan v najem. Potem smo bili dolgo sploh brez vsakega prostora, dokler se nam ni posrečilo dobiti majhno sobico v občinski pisarni Stari trg. Od tega časa imamo zopet redno vsake 14 dni sestanke. Dolgo časa nismo imeli primerne telovadnice. Mestni občinski odbor smo ope-tovano prosili, da nam dovoli souporabo telovadnice v meščanski šoli, a nam je bila na prizadevanje raznih faktorjev vedno odbita. Avgusta lanskega leta pa smo vložili glede telovadnice prošnjo na velikega župana mariborske oblasti v Mariboru, nakar nam je dovolil telovadnico v meščanski šoli. Od 1. decembra l. l. pa redno vadimo tedensko dvakrat v tej telovadnici. Da smo mi prišli v telovadnico, seveda nasprotni organizaciji ni bilo pogodu, zato so nas začeli na vse

načine obrekovati, dolžiti naše člane, da so pokvarili njihovo orodje, ki se nahaja tudi v telovadnici. Poslali smo pošten in jedrnat odgovor, v katerem smo ovrgli vse očitke kot neutemeljene; odtedaj imamo tudi v tem oziru mir. Vsak neupravičen napad in vsak neutemeljen očitek je treba krepko in odločno odbiti. Mi pa moramo vedeti, kako se obnašamo in ali se vedno in povsod ravnamo natančno po orlovskih načelih, da lahko z mirnim sreem odbijemo vsak neutemeljen očitek in napad. — Bog živi!

M. Vostner.

Sv. Lovrenc na Pohorju.

Zopet se oglašamo v naši lepi »Mladosti«, da vam povemo kako se postavljamo, če pač koga zanima. — Zadnjič smo vam obljubili, da bomo zopet poročali v »Mladosti«, kako bomo zidali naš društveni Dom, zato hočemo obljubo tudi izpolniti. Tako torej: Letos pozimi smo začeli pesek kopati, kamenje voziti, apno gasiti, in ko je bilo to vse pripravljeno, pa zidati. Tam, kjer je pred štirimi meseci še trava rasla in so seno sušili, se danes vidi že ponosna in jako lepa stavba, katera krasi celi naš trg. Hitro je torej šlo. Ali pa kako je šlo. Ko bi vi videli trde žulje na naših rokah! Saj smo pa tudi delali, kopali ter malto mešali kakor črna živina ponoči in podnevi. Toda nič zato! Dozidali smo pa le, četudi z naporom. Kadar bomo sedeli pri sestankih, kadar bomo telovadili in korakali po naši lepi dvorani, bo naše veselje tem večje, ker bomo pod krovom, ki smo si ga sami postavili. Bog živi! — Član.

Št. Jošt nad Vrhniko.

Skoraj bo preteklo šest let, kar smo tudi pri nas zastavili plug in začeli orati trdo orlovsko ledino. Mnogo naporov in zaprek je bilo treba premagati, preden smo to trdo ledino izpremenili v polje. Vsi ti napor in težkoče pa so pozabljeni ob misli, da to naše delo ni bilo zaman. Vedno smo upali, da tudi za naš odsek pride vstajenja dan in boljših časov, in nismo se varali. Nastopil je 29. julij, ki je vreden, da ostane v neizbrisnem spominu v zgodovini šentjoškega Orla. Ta dan je bil postavljen šele pravi temelj našemu delu, ko je bil blagoslovljen naš »Dom«. Na dan blagoslovitve Doma smo imeli celodnevno prireditev, združeno z javno telovadbo. Pri telovadbi so nastopili poleg domačih telovadcev tudi bratje iz Horjula in Žirov. Na taboru je govoril br. dr. Čampa, katerega je veliko ljudstva z navdušenjem poslušalo. Vsa prireditve je dobro izpadla in se je tudi o pravem času končala. Marsikdo se je izjavil, da je bil to dan, kakršnega Št. Jošt še ni videl. Zanimivo je tudi dejstvo, da je bilo na prireditvi videti tudi one, ki našega dela ne gledajo baš najbolj prijazno. Upamo, da je cela prireditev in pa krepke besede brata dr. Čampe napravila tudi na te najboljše vtis, da bodo odslej bolj znali ceniti delo in koristit orlovstva. Bratje, naj bo naš novi »Dom«

kovačnica, kjer naj se naši značaji izklesajo do popolnosti. Ne pustimo ga samevati, marveč napolnimo ga z novimi vrstami. V letošnjem letu smo se tudi udeležili okrožnih tekem, pri katerih smo dobili 224 točk, in s tem dosegli četrto mesto v okrožju in malo diplomu. Tukajšnji gospod župnik J. Nagode so obhajali letos 20-letni jubilej, odkar vršijo dušnopastirsko službo v naši župniji. Ob tej priliki so poklonili odseku lep dar, za katerega se jim najtopleje zahvaljujemo. Vsem bratom Orlom širimo naše slovenske domovine kličemo krepak orlovski: Bog živi! — Ž.

Šmarje pri Jelšah.

V preteklem poslovnem letu je imel naš odsek 20 fantovskih sestankov in 18 odborovnih sej. V zimskem času telovadimo redno dvakrat na teden, v letnem času pa samo ob nedeljah. Na prosvetnih tekmah nas je tekmovalo 15 članov in smo si priborili veliko diplomu. Stadionske prireditve se nas je udeležilo 14, šest v krojih in osem v civilu. Tudi okrožne prireditve v Rog. Slatini smo se udeležili polnoštevno. Priredili smo tudi par iger, katere so dobro izpadle. Najveselejša dneva pa je obhajal naš odsek dne 15. in 16. sept., ko so nas ob priliki posvetitve glavnega oltarja v žup. cerkvi obiskali v našem kat. domu sam prevz. škof dr. Andrej Karlin. Postavili smo pred kat. Domom nad 15 m visoke slavoloke, iznad katerih se je čital napis: »Šmarska mladina pozdravlja mladino ljuba škofa Karlina.« Po končanih cerkvenih opravilih dne 16. sept. je odsek s pomočjo par deklet uprizoril krasno ljudsko igro »Na dan sodbe«. Igralci in igralko so želi veliko odobravanje tudi od višje inteligence. Odsek šteje 15 rednih telovadcev. Dasi je majhen po številu, pa ga je vseeno veselo pogledati, ker je med njimi devet članov, ki so že odslužili vojake. Škoda samo, da se nekateri fantje prav nič ne brigajo za dobre organizacije in favajo po temnih potih ponočnjaštva. Ko se že pogreznejo na dnu blata, potem šele sprevidijo; pa je žal prepozno. Fantje, ki ste veseli čiste nedolžne mladosti, le s korajžo naprej po začrtani poti. Naj vas ne ustrašijo dolga pota in utrujenost od težkega kmečkega dela, prihajati na fantovske večere. Zimski čas porabimo, da se dobro pripravimo za tekme. Veselo srce in dobra volja vse premore. Vsem bratom širne Slovenije kličem krepki: Bog živi!

Vače.

Poslovno leto je poteklo, zato je prav, da ob koncu leta pogledamo nekoliko nazaj, kaj smo delali. V prvih jesenskih večerih smo se posvetili prostim vajam. 19. marca smo jih izvajali na odsekovni akademiji, pri kateri sta tudi naraščaj in gojenke pokazala, kaj sta se naučila skozi zimo. Zadovoljno je odšlo občinstvo domov, posebno nekateri starši, ki so včasih godrnjali, ko ni bilo zvečer tako hitro Janeza ali Micke domov. Rekli so, še bomo pustili otroke k taki orga-

nizaciji, ki upa javno pokazati, kaj se uči v zimskih večerih. Potem smo se pripravljali za stadionsko prireditev v Ljubljani, katere se je udeležilo sedem članov v krojih in ki so nastopili pri telovadbi. Izpustili tudi nismo drugih prireditev, ki so se vršile v našem okrožju. Med letom smo priredili tudi štiri igre, in sicer: Lumpacij Vagabund, Razvalina življenja, Kovačev študent in Miklovo Zalo. Ze tu se vidi, da Orel na Vačah napreduje, dobili smo novega poguma, priglašajo se fantje in dekleta, ki bi bili radi bratje in sestre naše. A mnogi so še v megli, ki ne poznajo pravega cilja, so tudi taki fantje in dekleta, ki se v društvo zapišejo, potem pa zahrbtno psujejo in zasramujejo. A mi se tega ne ustrašimo in se ne sramujemo, delamo tako, da je nam v čast in korist. Sedaj pričnemo enkrat v tednu s telovadbo. Posebno zadnja igra Miklova Zala je pokazala, kako se ljudje zanimajo za naše delo. — Zato, bratje in sestre, delajmo in živimo po načelih, da bomo v dobrobit svojemu bližnjemu in sebi. — Bog živi! — A. S.

Vrhnika.

Dolgo se že nismo oglasili. Zato je letos, ko je poteklo dvajset let, odkar obstoja pri nas »Orel«, naša dolžnost, da se predstavimo Orlom širom slovenske zemlje. Kajti medsebojno spoznavanje edinic velike orlovske celote je v vsakem oziru nujno in važno. — Tu uvidite naše delo in nedelo v tem letu. Čeprav je za naš velik kraj razmeroma malo članov, namreč 28 in 6 starešin, vendar nismo spali. Redno smo pohajali v telovadnico, v četrtkih in sobotah. Sicer nismo prav posebni telovadci za orodje, pa vendar za silo že gre. Veliko več uspeha smo dosegli v prosvetnem delu, za katerega so se bratje živo zanimali. Poleg obveznih predavanj smo imeli tudi obilo takih, ki so članu potrebna za splošno izobrazbo. — Razen številnih narodnih praznikov smo praznovali z večerno bakljado 40 letnico doktorske časti nam naklonjenega dr. Janka Marolta. Udeležili smo se v krojih procesije o Veliki noči, o svetem Rešnjem Telesu in o binkoštih, ko se je vršil evharistični shod. Na tem dvodnevnem shodu se je udeležil odsek stanovskega govora za Orle, ki ga je imel univ. prof. dr. Rožman. Nismo pa pri vsem tem pozabili praznovati orlovskih praznikov. — V zimskem času nas je zelo oviralo v tehniškem in prosvetnem delu vprizorjevanje iger. Brez njih pa tudi ne gre. Kajti z igrami izobražujemo ljudstvo in obenem pripomremo sebi do gotovega dohodka, ki je za življenje društva neobhodno potreben. Vendar smo dosegli na okrožnih tekmah dne 15. aprila 1928. 218 točk in tako dobili malo diplomo. — 17. maja se je vršila vsakoletna prireditev, pri kateri je nastopilo v sprevodu 23 članov, pri telovadbi pa 18. Posebno pozornost je vzbujala na prireditvi strumna četa 19 Mladcev, ki so nastopili v novih krojih. Na vse je napravil lepi in okusni kroj mla-

dih orlovskih junakov najboljši vtis. Za tako velik razvoj Mladcev je zlasti veliko pripomogel požrtvovalni br. Nace, ki je povzdignil število od 8 na 19. Pa tudi Orličji so se postavili na prireditvi in pokazali, kako veliko se da napraviti iz naših malih. Vkljub slabemu vremenu se je prireditev dobro izvršila. Čisti dobiček je šel ves v sklad za orlovski Dom. — Nepozabnega 1. julija smo poleteli s 17 člani v krojih in 6 v civilu na Stadion. Sprevod so otvorili trije naši člani fanfaristi na konjih. 16 Mladcev je nastopilo pri sprevodu in na Stadionu pri stafetnem teku na 50 in 200 m. Nekoliko bratov je šlo tudi na delno okrožno prireditev v Stari trg in v Hotedršico, kjer je bilo svečano razvitje prapora in blagoslovitev novega orlovskega Doma. — 15. avgusta smo poleteli v Borovnico na okrožno prireditev. Odsek je bil zastopan korporativno pri sprevodu in pri nastopu. 12 Mladcev je nastopilo pri vajah s praporci, na orodju in v skoku s palico. Prireditve so nam dale navdušenja za delo v prihodnjem letu. — Bratje, kroniko našega dela imate pred seboj. Ta kronika bi bila lahko še veliko bolj pestra. Da pa ni, je krivo vedno spreminjajoče se število članstva. V tem oziru imamo pač precejšnjo smolo. Kmetov fantov, ki bi bili stalni, je zelo malo. Drugi, zlasti še rokodelci, morajo oditi vprav takrat drugam, ko so se dobro vživeli v naše vrste. Dva brata sta se poročila in morata skrbeti za gospodarstvo; pet članov, najboljših moči, pa odide letos k vojakom. Tako se je odsek številčno precej skrčil. Zato pa, bratje, na delo za nove člane! — Bog živi! — Brat France.

Sv. Gora pri Lätiji.

Tudi pri nas ne spimo, čeprav misli dolina, da v društvu ne dela mladina v planini. Res smo v težavnem kraju, da se ne moremo dobro organizirati, pa le ne spimo. Priredili smo letos par iger o veliki noči in o velikem šmarnu. Imamo tudi tamburaški zbor, ki se je v dolgih zimskih večerih začel dobro vežbati in že zelo dobro napreduje. O božiču mislimo prirediti igro in smo se zanjo že začeli pripravljati; veliki sneženi zameti nas res nekoliko plašijo, pa mi Svetogorci smo korajžni in ne bodo nas zadrževali. Imamo tudi malo knjižnico, iz katere si naši fantje in dekleta pridno izposojujejo knjige, saj dan je kratek, večeri pa dolgi. Tudi Orla bi radi ustanovili, ko bi zaradi visoke gore ne bili tako oddaljeni in ko bi bilo dosti navdušenih fantov in deklet. Pa upamo, da ni več daleč čas, ko bo tudi na Sv. Gori Orel letal k solnčni svetlobi. Do tedaj pa smo organizirani v Prosvetnem društvu.

Letos nas je zapustil mlad delavec in se preselil v družbo, kjer ni skrbi in truda. Lojzeta Rebolj je dolgo mučil revmatizem, upal je, da bo okrevaj, a Bog je hotel dru-

gače in ga je dvajset let starega poklical k sebi. Bil je navdušen fant in mi ga zelo težko pogrešamo. Ohranili ga bomo vedno v spominu. — Napisal sem te vrstice, da vidite,

da tudi mi v višavah delamo, zasledujemo delo po orlovskih odsekih in se tudi sami pripravljamo za ustanovitev lastnega odseka. Bog živi! — S. T.

UREDNIKOV RADIO

Sv. Lovrene na Pohorju. Saj prav radi beremo Tvoja poročila, a to Te prav lepo prosim, piši samo na eni strani. Vidiš, tudi ta Tvoj dopis sem moral prepisati, ker si vzel samo en list in ga popisal po obeh straneh. Škoda mi je časa! Sicer pa čestitam vaši požrtilovalnosti in želim, da bi si v novem Domu Orel napravil tako toplo in prijetno gnezdo, da bi pritegnil vse poštene fante. Bog vas živi, bratje!

Bratom pri Sv. Antonu v Slov. goricah pošiljamo tudi po radiu iskrene častitke k blagoslovitvi in otvoritvi novega Doma! V težkih razmerah ste krepko prijeli za delo in si navzile mnogoterim težkočam zgradili svoj dom. Zdaj vztrajajte v isti odločnosti in neustrašeni delavnosti, da boste v vseh ozirih vzorni Orli. Bog živi!

Br. France! Lepo je Tvoje poročilo, a dragocene pol ure me je stalo, ker sem moral prepisavati. Prihodnjč vzemi dva lista in vsakega samo po eni strani popiši, pa Te bo urednik še bolj vesel. Po zimi ne zapravljajte vseh sil na gledališče, izobrazba in vzgoja članov na prijetnih fantovskih večerih je še potrebnejša.

J. K. Le oglasi se še zopet. Nič se ne boj. Urednik gleda sicer vsak dopis s strogim očesom, a vendar želi, da bi bratje mnogo dopisovali in iz svojega življenja povedali. Zato pa dopise rad popravlja, kolikor je treba, in jih bratom drugod v spodbudo uvrsti v »Mladost«.

Brat Janko v Metliki. Poročilo priča o pridnem delu na telovadnem polju. A fan-

lovskih sestankov ste imeli mnogo premalo. Če bi tudi ne imeli vsakokrat predavatelja, ki bi Vam kaj koristnega povedal, se vendar le shajajte. Saj imate še drugih pomenkov dovolj: Orlovski odbornik, Mladost, odsekovne zadeve, poročila odbornikov itd. Pa še kakšna pesem in iskren fantovski razgovor! Okusili boste, kako prijetno je orlovski družini, zbrani v skromnem gnezdu, če se često tako bratsko sestaja. Vašega bivšega br. predsednika naj Bog spremlja v daljni svet. Ostanite stalno z njim v pismenem stiku!

Bratom v Dramljah. Tudi po radiu iskren pozdrav novemu odseku! Dobro se držite! Na dvoje posebno glejte: prvič imejte redno svoje fantovske sestanke, na katerih se odkrito in bratsko pomenite o vsem, kar je za Vas in splah za Orle važno in koristno, da postanete med seboj kakor družina, ki se ima rada in se razume dobro; drugič pa posvečajte najnežnejšo skrb naraščanju, da iz malih fantov zraste navdušen orlovski rod. Pa še poročajte zopet! Bog živi!

A. S. Vače. Z idealnim delom v organizaciji res najlaže prepričate starše, da je orlovska tovaršija vsakemu mlademu človeku koristna. Glejte tudi nadalje pazljivo na orlovsko čast. Dokler Vam noben nasprotnik ne more nič nečastnega očitati, dotlej ste vedno zmagoviti in pritegnete k sebi vse, ki so še sposobni za poštenost in navdušeno delo. Na naraščaj ne pozabite! Brez dobro in skrbno vodenega naraščaja je odsek počasni smrti zapisan. Bog živi!

TO IN ONO

Nove knjige.

Zgodovina katoliškega gibanja na Slovenskem. Napisal Fran Erjavec. V Ljubljani 1928. Izdala in založila Prosvetna zveza. Str. 336. Cena broš. izvodu 50 Din, vezanemu pa 70 Din. — Naš dr. Krek je še pred vojno sprožil misel da bi bilo nujno potrebno napisati zgodovino slovenskega katoliškega gibanja. Neodložljiva pa je postala taka zgodovina po vojni, ker smo s prevratom začeli živeti popolnoma novo dobo slovenske zgodovine. Tega velikega dela se je lotil naš publicist in urednik »Ilustrovanega Slovenca« Fr. Erjavec in sedaj leži pred nami pričujoča knjiga kot sad njegovega

dela. Knjiga je razdeljena v štiri poglavja: I. prvi početek katoliškega gibanja v Sloveniji (od l. 1848.—1879.), II. oblikovanje slovenskega katoliškega gibanja (od l. 1879. do 1892.), III. razmah katoliškega gibanja (od l. 1892.—1906.) in IV. zmaga katol. gibanja (od l. 1906.—1918.). V vsakem poglavju oriše pisatelj najprej avstrijsko politiko, dotične dobe, nato splošno slovensko politiko, za tem pa katoliško gibanje, razvoj Slovencev v obmejnih deželah in katoliško društveno in ljudsko prosvetno gibanje. V tem okviru obravnava pisatelj vse panoge slov. katoliškega gibanja, to je politično, delavsko, gospodarsko, dijaško, ljudsko, prosvetno itd., tako da dobimo res izčrpno sliko celo-

kupnega razvoja dela in uspehov. Na koncu knjige je dodan še kratak pregled razvoja Prosvetne zveze od prevrata do danes. — To delo nam dejanski nudi še več, kakor pove naslov, kajti knjiga je prav za prav slika vsega slovenskega javnega življenja od leta 1848. do prevrata. V njej je zbranega toliko velevažnega in velezanimivega gradiva, da jo bo z veseljem vzel v roke, kdor se le nekoliko zanima za javno življenje. Pisana je v lepem jeziku, gladko in živahno, povsem razumljivo, pa temeljito. Njena zunanja oblika je vzorna. — Bratje, to najnovjšo slovensko knjigo, ki vam jo nudi naša matica, vam iz srca priporočamo. Nabavite si jo zlasti za knjižnice, študirajte jo, pa vam bo postala neizčrpen vir za vaša predavanja in za razgovore pri fantovskih sestankih.

Otrok. Poglavlja o vzgoji. I. Napisal Josip Volc, stolni kanonik. V Ljubljani 1928. Založila prodajalna K. T. D. H. Ničman. (Str. 171.) Nevezana stane 25 Din; elegantno vezana 45 Din; po pošti 2 Din več. — To je za našo dobo prekornostna knjiga. Urednik naših mladinskih listov »Vrta« in »Angelčka« je svoj čas priobčeval v »Bogoljubu« posamezne vzgojne članke, ki so vzbujali splošno zanimanje in priznanje. Zdaj je te poedine sestavke o vzgoji še enkrat predelal in jih lepo združil in uredil v celoto pričujoče knjige. V tej knjigi so podani splošni temeljni nauki o vzgoji, kateri bodo — kakor pisatelj na koncu knjige obeta — sledili v drugi knjigi bolj podrobni nauki. Tvarina je razdeljena v tri poglavja, ki govore o cilju in temelju vzgoje, o najvažnejših načelih pri nji in o naravnih ter nadnaravnih potih, ki vodijo do prave vzgoje. Pisatelj je

delal z velikim premislekom in svoja izvajanja podprl z izreki izvrstnih krščanskih vzgojeslovcev. Tudi zunanja oblika je priročna. Knjigo bratom Orlom toplo priporočamo, zlasti starejšim bo dobro služila pri vzgoji Orličev in Mladcev.

Misijonski koledar za leto 1929. Desett letnik. (Str. 112 + 16 str. slik.) Založilo Misijonišče v Grobljah, p. Domžale. 1928. Cena 8 Din. — Poleg koledarja ima ta knjiga bogato vsebino iz misijonskega življenja. Najzanimivejši je gotovo skrbno sestavljeni pregled vseh slovenskih misijonarjev, kakršnega doslej še nismo imeli. Kateri dobri Slovenec ne bi rad poznal življenje in delovanje naših velikih misijonarjev, kakor so Baraga, Knoblehar, o. Veselko Kovač in drugi, kdo ne bi rad še kaj več slišal o našem misijonskem škofu Slomšku? Pričujoči koledar nam jih živo slika v dovršenih člankih. Vmes se vrste črtice in poročila iz misijonov vsega sveta. Poleg velikega števila misijonskih slik, ki so porazdeljene med tekstom, prinaša koledar še 16 polnih strani krasnih slik v bakrotisku. Bratje, sezite po tej knjigi z veseljem, da si širite duševno obzorje, pa tudi da vsaj s tem malim izkupičkom pomagate razširjati Kristusovo kraljestvo na zemlji.

Mali oglasi.

Trgovec v Črnomlju išče za takoj ali z novim letom: enega poslovodjo za vodstvo mešane trgovine, enega trgovskega pomočnika mešane trgovine (samo dobra moč) in enega trgovskega vajenca. Naslov se izve pri uredništvu »Mladostic«.

Vsem bratom milostipolne božične praznike, veliko sreče za novo leto!

Urednik.

Vsebina 12. številke: Dr. Fr. Žerjav: Polnoletna. — Prosveta in vzgoja: Vsem bratom Orlom za božič in novo leto. — Br. Janez: Zgodba treh sre. — V. Winkler: Budnica. — Ton Vin: Zavarujmo si življenje. — Prosvetne tekme. — Činitelji proizvodnje. — V. Winkler: Spominčica. — V. D.: Fantovski apostolat. — V. Seibitz: S prstom za njim kažejo. — V. Winkler: Krik iskanja. — Organizacija: Mednarodni orlovski tabor v Pragi. — Tekme J. O. Z. v letu 1929. — Poslovni izpiti. — D. Ulaga: Človek in njegovo gibanje. — Fr. Strah: Potrebno in koristno bi bilo. — Po svetu okrog: Telovadba. — Iz kraja v kraj: Celjsko orlovsko okrožje. — D. M. v Polju. — Dob pri Domžalah. — Horjul. — Dramlje pri Celju. — Gornjesavinjska dolina. — Hrušiška srenja. — Metlika. — Savinjsko orlovsko okrožje. — Koroško orlovsko okrožje. — Sv. Anton v Slov. goricah. — Slovenjgradec. — Sv. Lovrene na Pohorju. — Št. Jošt nad Vrhniko. — Šmarje pri Jelšah. — Vače. — Vrhnika. — Sv. Gora pri Litiji. — Urednikov radio. — To in ono: Nove knjige. — Mali oglasi. — Slike: Orli pri proslavi desetletnice narodnega osvobojenja v Ljubljani, dne 28. oktobra 1928. — † Peter Velkavrh.

**JUGOSLOVANSKA
TISKARNA
LJUBLJANA**

**KLISARNA
LITOGRAFIJA
OFFSETTISK
SAKROTISK
SVETLOTISK**

Prodajalna K. T. D.

II. Ničman, v Ljubljani

opozarja na svojo veliko zalogo poučnih knjig lastne založbe. Prav posebno pa priporoča govore dr. M. Opeke:

„Brez vere“, Din 6.—, „Za resnico“, Din 10.—, „O dveh grehah“, Din 12.—, „Velika skrivnost“, Din 18.—, „Zgodbe o človeku“, Din 28.—. Po pošti D 1.50 več.

Šolske zvezke

raznovrstne

poslovne knjige itd.

dobavlja p. n. trgovinam najceneje

**Knjigoveznica K. T. D.
v Ljubljani**

Kopitarjeva ulica št. 6/II

**Naša domača
Kollnska
cikorija**

**Je izborna in izdatna
Zelo priporočamo!**

Edini slovenski zavod brez tujega kapitala je

Vzajemna zavarovalnica
v Ljubljani, Dunajska cesta 17

Sprejema v zavarovanje:

1. Proti požaru: a) raznovrstne izdelane stavbe kakor tudi stavbe med časom gradbe; b) vse premično blago, mobilije, zvonove in enako; c) poljske pridelke, žito in krmo.
2. Zvonove proti razpokam in prolomu.
3. Sprejema v novoustanovljenem življenjskem oddelku zavarovanje na doživetje in smrt, otroške dote, dalje rentna in ljudska zavarovanja v vseh kombinacijah.

Skupno premagamo skupne težave!

L. Mikuš, Ljubljana

Mestni trg št. 15

priporoča svojo zalogo

**dežnikov,
solnčnikov in
izprehodnih
palic**

Popravila izvršuje točno in solidno.

TRGOVINA

MARIJA ROGELJ

priporoča veliko zalogo raznovrstnega blaga za plašče, obleko in perilo, brisače, namizne prte, servijete, cvilih, fine nogavice za otroke, dame in gospode in veliko izbiro domačega izdelka. Perilo za dame in gospode, izgotovljene obleke in plašči za velike in male, predpasniki za odrasle in otroke iz listra, klota, kontenine in šifona. Blago dobro, prav nizke cene!

POZOR

kje kupujete

KLOBUKE, SRAJCE

kravate, dež. plašče, dežnike in dr. modno blago kupite najceneje pri „AMERIKANCU“, Ljubljana, Stari trg 10

Kupujte pri lastnem podjetju!

DRUŠTVENA NABAVNA ZADRUGA V LJUBLJANI (LJUDSKI DOM)

ima v zalogi:

**vse potrebščine za kroj, telovadne obleke, telovadne čevlje,
poslovne tiskovine in knjige za odseke.**

Tiskovine za **Čebello**. — Zaloga knjig „Orlovske knjižnice“. — Zaloga vseh
potrebščin za šminkanje igralcev. — Sprejema vloge v **Centralno Čebello**.

Zahtevajte cenik!

Vzajemna posojilnica

v Ljubljani, r. z. z o. z.

na Miklošičevi c. poleg hotela „Union“

obrestuje

hranilne vloge najugodnejše

Varnost nudijo lastna palača, nad polovica delnic hotela „UNION“, hiše in zemljišča. — Krediti v tekočem računu. — Posojila proti poroštvo, vknjižbi na posestva itd. — Denar se naloži lahko tudi po pošt. položnicah.

POZOR!

Najbolje in najceneje si nabavite vsa moška, fantovska in deška oblačila, dežne plašče kakor tudi srajce, kravate, naramnice, rokavice, nogavice, dežnike itd.

v novootvorjeni konfekcijski trgovini

Josip Ivančič, Ljubljana

Dunajska cesta št. 7.

NAJCENEJE se oblečete, akokupujete

gotove moške in deške obleke domačega izdelka **JOS. OLUP** Ljubljana

pri **JOS. OLUP** Ljubljana Stari trg št. 2, ki ima v zalogi tudi sukno in hlačevino iz svetovnoznanih čeških tovarn ter vsakovrstne pletenine, jumperje, jopice in perilo. Obenem se priporoča znana **POD TRANČO** kjer gostilna se

točijo najboljša štajerska in dolenj. vina.

J. NEŠKUDLA

LJUBLJANA, Sv. Petra cesta 25

tvornica cerkvenih paramentov,
zastav in pribora

izdeluje:

orlovske zastave, trakove in ima v zalogi ves k zastavam pripadajoči pribor.

Naročila in popravila se izvršujejo pod strokovnim vodstvom najvestneje in pod najugodnejšimi pogoji.

Proračuni, vzorci, načrti in vsa potrebna pojasačila franko in gratis na razpolago.

Telefon št. 16.

Ustanovljena l. 1889.

Poštni ček 10.533.

Mestna hranilnica ljubljanska

(Gradska štedionica)

Stanje vložnega denarja nad 300 milijonov dinarjev.

LJUBLJANA, Prešernova ul.

Stanje vložnega denarja nad 1 milijardo, 200 milij. kron

sprejema vloge na hranilne knjižice kakor tudi na tekoči račun, in sicer proti najugodnejšemu obrestovanju. Hranilnica plačuje zlasti za vloge proti dogovorjeni odpovedi v tekočem računu najvišje mogoče obresti.

Jamstvo za vse vloge in obresti, tudi tekočega računa, je večje kot kjerkoli drugod, ker jamči zanje poleg lastnega hranilničnega premoženja še mesto Ljubljana z vsem premoženjem ter davčno močjo. Vprav radi tega nalagajo pri njej sodišča denar nedoletnih, župnijski uradi cerkveni in občine občinski denar. Naši rojaki v Ameriki nalagajo svoje prihranke največ v naši hranilnici, ker je denar tu popolnoma varen.